

Za církve synodální: společenství, spoluúčast a poslání

Vademecum k synodě o synodalitě

*Oficiální příručka k naslouchání a rozlišování v místních církvích:
první fáze (říjen 2021–duben 2022)
v diecézích a biskupských konferencích
na cestě ke shromáždění biskupů při biskupské synodě v říjnu 2023*

Biskupská synoda

Vatikán

Vydal generální sekretář biskupské synody

září 2021

Modlitba za synodu: Adsumus Sancte Spiritus

Každé zasedání Druhého vatikánského koncilu začínalo modlitbou *Adsumus Sancte Spiritus*, což jsou první slova jejího latinského znění a znamenají „Zde jsme, před tebou, Duchu Svatý“. Používá se při koncilech, synodách a dalších církevních shromážděních již stovky let a je připisována sv. Isidorovi ze Sevilly (asi 560 – 4. dubna 636). Když tedy nyní zahájíme tento synodální proces, zveme touto modlitbou Ducha Svatého, aby v nás působil, a my se tak stali společenstvím a lidem milosti. Pro synodální cestu v letech 2021–2023 jsme připravili její zjednodušenou verzi,¹ aby se ji snadno mohla modlit kterákoli skupina nebo liturgické shromáždění.

Zde jsme, před tebou, Duchu Svatý,
shromáždění ve tvém jménu.
Provázej nás ty sám,
vstup do našich srdcí
a vytvoř si v nich domov.
Ukaž nám cestu, kterou se máme vydat,
uč nás, jak na ní vytrvat.

Jsme zde s přetěžkým břemenem svých slabostí a hříchů.

Nedopuť, abychom propadli zmatku,
nedopuť, aby nás nevědomost svedla na scestí,
nedopuť, aby předpojatost ovlivnila naše činy.

Dej, ať v tobě nalezneme naši jednotu,
abychom věčnému životu kráčeli vstříc společně,
abychom nesešli z cesty pravdy
a neodchýlili se od toho, co je správné.

To vše žádáme od tebe,
jenž jsi při díle na každém místě a v každém čase,
a ve společenství s Otcem i Synem
na věky věků.
Amen.

---

¹ Původní znění *Adsumus Sancte Spiritus* v latině a vybraných světových jazycích lze najít na webových stránkách synody.

Obsah

1. Úvod.....	5
1.1 Jaký je účel tohoto dokumentu?.....	5
1.2 Co je to synodalita? Podklady pro tuto synodu.....	6
1.3 Co je záměrem této synody? Cíle synodálního procesu.....	7
1.4 Téma této synody „Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání“.....	9
1.5 Zkušenosti na místní úrovni	10
2. Zásady synodálního procesu	12
2.1 Kdo se může účastnit?.....	12
2.2 Skutečně synodální proces: naslouchání, rozlišování a účast	13
2.3 Postoje při účasti na synodálním procesu	14
2.4 Vyhnout se nástrahám	15
3. Průběh synody.....	17
3.1 Diecézní fáze	18
3.2 Úloha biskupských konferencí a synodů východních církví.....	19
3.3 Kontinentální fáze	19
3.4 Zasedání biskupské synody	19
3.5 Realizační fáze	19
4. Průběh synodální cesty v diecézích.....	20
4.1 Shrnutí toho, co se v diecézní fázi předpokládá.....	20
4.2 Úloha biskupa v synodálním procesu.....	22
4.3 Úloha kněží a jáhnů v synodálním procesu.....	23
4.4 Harmonogram (ukázka kroků pro diecézní fázi).....	24
4.5 Základní prvky synodální zkušenosti	27
5. Prameny pro uspořádání synodálního procesu.....	27
5.1 Metodologie diecézního synodálního procesu	27
5.2 Neformální rozměr synodálního procesu	28
5.3 Hlavní otázky ke konzultacím.....	29
SLOVO PODĚKOVÁNÍ	32
Dodatek A	33
Dodatek B.....	37
Dodatek C.....	41
Dodatek D	44

Pozn.: Toto *Vademecum* je určeno pro celou katolickou církev. Výraz „místní církev“ se proto vztahuje zaměnitelně na diecézi, eparchii, ordinariát nebo jakýkoli rovnocenný církevní orgán. Podobně tam, kde toto *Vademecum* používá termín „biskupská konference“, vztahuje se tento pojem na příslušnou synodální instituci každé církve *sui iuris*.

Zkratky

- DV** II. vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Dei verbum* (18. listopadu 1965) [česky viz *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2002, dostupné též na https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651118_dei-verbum_cs.html]
- EC** František. Apoštolská konstituce *Episcopalis communio* (15. září 2018) [česky viz *Acta České biskupské konference 15*, Praha, 2020, dostupné též na https://cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/294_00294/acta-2020-final-web.pdf]
- FT** František. Encyklika *Fratelli tutti* (3. října 2020) [česky Praha: Karmelitánské nakl., Praha, 2021]
- GS** II. vatikánský koncil Pastorální konstituce *Gaudium et spes* (7. prosince 1965) [česky viz *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2002, dostupné též na https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html]
- LG** II. vatikánský koncil. Dogmatická konstituce *Lumen gentium* (21. listopadu 1964) [česky viz *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2002, dostupné též na https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19641121_lumen-gentium_cs.html]
- MTK, Syn.** Mezinárodní teologická komise. *Synodalita v životě a poslání církve* (2. března 2018) [česky Praha: Karmelitánské nakl., 2021]
- PD** Přípravný dokument
- RM** Jan Pavel II. Encyklika *Redemptoris missio* (7. prosince 1990) [česky Praha: Zvon, 1994, dostupné též na <http://www.kebrle.cz/katdocs/RedemptorisMissio.htm>]

1. Úvod

1.1 Jaký je účel tohoto dokumentu?

Toto *Vademecum* je zamýšleno jako příručka doprovázející *Přípravný dokument* a slouží synodální cestě. Oba dokumenty se vzájemně doplňují a měly by se číst společně. *Vademecum* především nabízí praktickou podporu diecéznímu koordinátorovi (nebo týmu), kterou (který) určí diecézní biskup, při přípravě a shromažďování Božího lidu, který tak může vyjádřit své zkušenosti v rámci místní církve. Toto celosvětové pozvání všech věřících je první fází XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody, jehož téma zní „*Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání*“.

Když papež František prostřednictvím této synody vytváří příležitost k naslouchání a dialogu na místní úrovni, vybízí tak církve, aby znovu našly svou hluboce synodální povahu. Toto znovuobjevení synodálních kořenů církve zahrnuje rovněž proces, při kterém se pokorně a společně učíme, jak máme podle Božího volání být církví ve třetím tisíciletí.

Tato příručka slouží jako vodítko pro podporu úsilí všech místních církví, nikoli jako soupis pravidel. Ti, kdo jsou zodpovědní za organizaci procesu naslouchání a dialogu na místní úrovni, se vybízejí k vnímavosti vůči vlastní kultuře a prostředí, zdrojům a omezením, a také k rozlišování, jak tuto diecézní synodální fázi pod vedením svého diecézního biskupa realizovat. Doporučujeme vám, abyste z této příručky převzali užitečné nápady, ale také abyste vycházeli z vlastních, místních podmínek. Tak lze najít nové a tvůrčí možnosti spolupráce mezi farnostmi a diecézemi, které umožní tento synodální proces uskutečnit. Není třeba ho vnímat jako nezvladatelné břemeno, konkurující místní pastorační péči. Je to spíše příležitost, jak podpořit synodální a pastorační obrácení každé místní církve, aby byla plodnější v oblasti misijního poslání.

V mnohých regionech již fungují postupy pro zapojení věřících na úrovni farností, hnutí a diecézí. Jsme si vědomi toho, že existuje řada zemí, kde místní církve iniciovala vlastní synodální rozhovory: patří sem například [církevní shromáždění v Latinské Americe a Karibiku](#), [plenární koncil v Austrálii](#) nebo synodální cesty v [Německu](#) a [Irsku](#). Po celém světě se také uskutečnila řada diecézních synod a některé z nich právě nyní probíhají. Tyto regiony a diecéze jsou povolány k tomu, aby tvořivě skloubily již probíhající synodální procesy s fázemi současné synody, která probíhá v celé církvi. Pro některé jiné regiony je zkušenost s tímto synodálním procesem novým a neprobádaným územím. Naším záměrem je, aby zdroje nabízené prostřednictvím tohoto dokumentu poskytly užitečné nástroje ve službě všem a navrhly jim dobré a plodné postupy, které lze přizpůsobit pro použití na společné cestě. Kromě této příručky obsahuje *Vademecum*: a) on-line liturgické, biblické a modlitební zdroje a také b) podrobnější metodické návrhy a nástroje, c) příklady z nedávných uplatnění synodality a d) slovníček pojmů pro synodální proces.

Zvláště důležité je, aby tento proces naslouchání probíhal v duchovním prostředí, které napomáhá otevřenosti při sdílení i naslouchání. Proto vás vybízíme, abyste místní zkušenost synodálního procesu postavili na rozjímání Písma, liturgii a modlitbě. Tak se naše cesta

vzájemného naslouchání může stát opravdovou zkušeností s rozlišováním hlasu Ducha Svátého. Toto pravdivé rozlišování přitom může probíhat jen tam, kde je prostor pro hlubokou reflexi a kde vládne duch vzájemné důvěry, společné víry a sdíleného cíle.

Přípravný dokument nám připomíná kontext, v němž se tato synoda koná – mimo jiné ho charakterizuje globální pandemie, místní i mezinárodní konflikty, sílící dopady klimatické změny, migrace, nejrůznější formy nespravedlnosti, rasismu, násilí, pronásledování a rostoucí nerovnosti napříč lidstvem. V církvi je tento kontext poznamenán také utrpením, které zažívají nezletilí a zranitelní lidé „kvůli pohlavnímu zneužívání, zneužívání moci a zneužívání svědomí ze strany velkého množství kněží a zasvěcených osob“.² V souvislosti s tím vším se nacházíme v klíčovém okamžiku života církve i světa. Pandemie covid-19 způsobila, že stávající nerovnosti se dál a dramaticky prohlubují. Zároveň však tato globální krize obnovila náš pocit, že jsme všichni na jedné lodi a že „problémy jednoho člověka jsou problémy všech“ (FT, 32). Kontext covid-19 vývoj synodálního procesu jistě ovlivní. Tato celosvětová pandemie vytváří skutečné logistické výzvy, zároveň ale skýtá příležitost oživit církve v kritickém období lidských dějin, kdy mnohé místní církve čelí nejrůznějším otázkám ohledně dalšího postupu.

Za této situace představuje synodalita cestu, jíž se církve může obnovit působením Ducha Svátého, když společně naslouchá tomu, co Bůh sděluje svému lidu. Tato společná cesta nás nejen navzájem pevněji sjednocuje jako Boží lid, ale také nás vysílá, abychom společně s dalšími křesťanskými denominacemi i jinými náboženskými tradicemi pokračovali ve svém poslání vydávat prorocké svědectví, které obsáhne celou rodinu lidstva.

1.2 Co je to synodalita? Podklady pro tuto synodu

Svoláním této synody vyzývá papež František celou církve k zamyšlení nad tématem, které je pro její život a poslání rozhodující: „Cesta synodalita je cestou, kterou Bůh očekává od církve třetího tisíciletí.“³ Tento proces, navazující na tzv. církevní aggiornamento, které přinesl II. vatikánský koncil, je darem i úkolem. Pod vedením Ducha Svátého, společnou reflexí své dosavadní cesty se různí členové církve budou moci navzájem učit ze zkušeností a perspektiv (srov. PD, 1). Osvícení Božím slovem a sjednocení v modlitbě budeme schopni rozeznávat procesy, jak hledat Boží vůli a sledovat cesty, na které nás Bůh volá – k hlubšímu společenství, plnější účasti a větší otevřenosti pro naplňování našeho poslání ve světě. Mezinárodní teologická komise (MTK) popisuje synodalitu takto:

„Synoda“ je v tradici církve velmi staré a úctyhodné slovo, jehož význam a obsah se dotýká nejhlubších témat zjevení. [...] Označuje společně prožívané putování Božího lidu. To evidentně odkazuje na Pána Ježíše, který se představuje jako „cesta, pravda a život“ (Jan 14,6), a také na skutečnost, že

---

² František. *List Božímu lidu* (20. srpna 2018).

³ František. *Promluva při oslavě 50. výročí založení biskupské synody* (17. října 2015).

křesťané, kteří ho následují, byli původně nazýváni „učedníky cesty“ (srov. Sk 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22).

Synodalita znamená především specifický styl, kterým se vyznačuje život a poslání církve. Tento styl vystihuje vlastní povahu církve jakožto společného putování ve shromáždění Božího lidu, svolaného Pánem Ježíšem v síle Ducha Svatého pro zvěstování evangelia. Synodalita se musí vyjadřovat v běžném způsobu života a jednání církve.

V tomto smyslu synodalita celému Božímu lidu umožňuje, aby společně kráčel vpřed, naslouchal Duchu Svatému i Božímu slovu a podílel se na poslání církve v rámci společenství, které mezi námi vytváří Kristus. Vždyť to, co nejvíce naplňuje a vystihuje povahu církve, která je putujícím a misijním Božím lidem, je naše „společné putování“. (srov. PD, 1)

Podíl na společné důstojnosti a povolání má skrze křest veškerý Boží lid. Všichni jsme na základě svého křtu povolání aktivně se na životě církve podílet. Ve farnostech, malých křesťanských společenstvích, laických hnutích, řeholních komunitách i dalších formách společenství jsme všichni – ženy i muži, mladí i staří – zváni navzájem si naslouchat, a tak zaslechnout podněty Ducha Svatého, který přichází, aby směřoval naše lidské úsilí, vdechoval církvi život a vitalitu a vedl nás k pevnějšímu společenství v zájmu našeho poslání ve světě. Když se církev vydává na tuto synodální cestu, musíme se usilovně snažit, abychom ji postavili na zkušenostech autentického naslouchání a rozlišování na cestě k tomu, jak se stát církvi, ke které nás Bůh povolává.

1.3 Co je záměrem této synody? Cíle synodálního procesu

Církev uznává, že synodalita je nedílnou součástí samotné její přirozenosti. To se projevuje v ekumenických koncilech, biskupských synodách, diecézních synodách i diecézních a farních radách. Existuje mnoho způsobů, jak formy „synodality“ již nyní napříč církví zakoušíme. Být synodální církví se ovšem neomezuje pouze na tyto existující instituce. Synodalita totiž není ani tak událost nebo slogan, jako spíše styl a způsob bytí, kterým církev žije své poslání ve světě. Její misijní poslání vyžaduje, aby celý Boží lid šel po společné cestě, na níž každý člen sehrává svou klíčovou úlohu a je přitom spojen s druhými. Synodální církev kráčí vpřed ve společenství, aby uskutečňovala společné poslání prostřednictvím účasti každého ze svých členů. Cílem tohoto synodálního procesu není poskytnout dočasnou nebo jednorázovou zkušenost synodality, ale nabídnout celému Božímu lidu příležitost, aby společně rozlišoval, jak pokročit na cestě směrem k postupné realizaci synodality v církvi.

Jedním z plodů Druhého vatikánského koncilu bylo ustavení biskupské synody. Dosud se konala jako shromáždění biskupů s papežem a pod jeho vedením, církev si nicméně stále silněji uvědomuje, že synodalita je cestou pro celý Boží lid. Synodální proces proto již není pouze shromáždění biskupů, ale cesta pro všechny věřící a každá místní církev při tom sehrává nedílnou úlohu. Druhý vatikánský koncil znovu oživil smysl pro to, že všichni

pokřtění, tedy hierarchie i laici, jsou povoláni k aktivní účasti na spasitelném poslání církve (srov. LG, 32–33). Věřící obdrželi ve křtu a biřmování Ducha Svatého a jsou obdařeni různými dary a charismaty, aby se jako údy Kristova těla podíleli na obnově a budování církve. Učitelská autorita papeže a biskupů tedy setrvává v dialogu se *sensus fidelium*, živým hlasem Božího lidu (srov. *Sensus fidei v životě církve*, 74). Cesta synodality směřuje k tomu, aby pastorační rozhodnutí co nejdříve odrážela Boží vůli a zakládala se na živém hlasu Božího lidu (srov. MTK, Syn., 68). Zmiňuje se, že spolupráce s teology – laiky, ordinovanými i řeholníky – může poskytnout užitečnou oporu při formulování hlasu Božího lidu, který projevuje realitu víry na základě živé zkušenosti.

Zatímco nedávné synody se zabývaly tématy, jako je nová evangelizace, rodina, mladí lidé nebo Amazonie, současná synoda se zaměřuje na téma synodality samotné.

Současný synodální proces, který zahajujeme, je veden základní otázkou: **Jak se toto „společné putování“, které umožňuje, aby církev hlásala evangelium v souladu se svěřeným posláním, v ní uskutečňuje právě dnes, na jejich různých úrovních (od místní po všeobecnou)? K jakým krokům nás Duch Svatý vybízí, abychom byli stále více církví synodální?** (srov. PD, 2)

Ve světle zmíněného je cílem současné synody naslouchat jako celý Boží lid tomu, co Duch Svatý církvi říká. Činíme to tím způsobem, že společně nasloucháme Božímu slovu v Písmu a živé tradici církve, a poté nasloucháme jeden druhému, a to zejména lidem žijícím na okraji, a tak rozeznáváme znamení doby. Celý synodální proces vlastně směřuje k podpoře živé zkušenosti rozlišování, účasti a spoluzodpovědnosti, kde se rozmanitost darů spojuje v zájmu misijního poslání církve ve světě.

V tomto smyslu je zřejmé, že záměrem této synody není vytvořit další dokumenty. Spíše má lidi inspirovat, aby snili o církvi, kterou jsme povoláni být, má přinést nové naděje, rozhojnit důvěru, obvázat rány, navazovat nové a hlubší vztahy, učit se navzájem, má stavět mosty, osvěcovat mysl, rozehrávat srdce a rukám navrátí sílu pro naše společné poslání (srov. PD, 32). Cílem tohoto synodálního procesu tedy není jen řada úkonů, která mají svůj počátek a konec, ale spíše cesta skutečného růstu směrem ke společenství a poslání, které má církev podle Božího povolání ve třetím tisíciletí prožívat.

Tato společná cesta nás vybízí k obnově naší mentality a církevních struktur, abychom mohli žít ve shodě s Božím povoláním pro církev uprostřed současných znamení doby. Naslouchání veškerému Božímu lidu pomůže církvi činit pastorační rozhodnutí, která budou co nejdříve odpovídat Boží vůli (srov. MTK, Syn., 68). Konečnou perspektivou pro orientaci této synodální cesty je sloužit dialogu Boha s lidstvem (srov. DV, 2) a společně putovat do Božího království (srov. LG, 9; RM, 20). Nakonec se tento synodální proces snaží směřovat k církvi, která plodněji slouží příchodu nebeského království.

1.4 Téma této synody „Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání“

Při oslavě u příležitosti 50. výročí ustavení biskupské synody v říjnu roku 2015 papež František prohlásil, že „svět, ve kterém žijeme, který jsme povoláni milovat a kterému máme sloužit navzdory všem jeho rozporům, vyžaduje, aby církev posílila spolupráci ve všech oblastech svého poslání“. Tato výzva ke spolupráci na poslání církve je adresována celému Božímu lidu. Papež František to dal jasně najevo, když zveřejnil přímé pozvání veškerému Božímu lidu, aby přispěl k úsilí církve o uzdravení: „Každý pokřtěný by se měl cítit zahrnutý do církevní i společenské změny, kterou tolik potřebujeme. Tato změna vyžaduje osobní a společné obrácení, které nás přiměje vidět věci tak, jak je vidí Pán.“ V dubnu roku 2021 pak papež František inicioval synodální cestu celého Božího lidu, která bude zahájena v říjnu téhož roku v každé místní církvi a vyvrcholí v říjnu roku 2023 při shromáždění biskupské synody.

KLÍČOVÁ SLOVA SYNODÁLNÍHO PROCESU

Téma synody zní „Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání“. Tři rozměry tématu jsou tedy **společenství**, **spoluúčast** a **poslání** a všechny tři jsou přitom vzájemně silně provázány. Představují životně důležité pilíře synodální církve. Neexistuje mezi nimi žádná hierarchie, ale každý obohacuje zbývající dva a udává jim směr. Panuje mezi nimi dynamický vztah, který je třeba formulovat s ohledem na všechny tři rozměry.

→ **Společenství:** Bůh nás ve své milostivé vůli shromažďuje jako rozmanité národy jedné víry skrze smlouvu, kterou nabízí svému lidu. Společenství, na němž máme podíl, svými nejhlubšími kořeny sahá k lásce a jednotě Trojice: Kristus nás smiřuje s Otcem a sjednocuje nás navzájem v Duchu Svatém. Společně se inspirujeme nasloucháním Božímu slovu, skrze živou Tradici církve, a základem je nám sdílený *sensus fidei*. Každý máme svou úlohu při rozlišování a prožívání Božího povolání pro jeho lid.

→ **Spoluúčast:** Výzva, aby se všichni, kdo patří k Božímu lidu – laici, zasvěcené osoby i ordinovaní –, zapojili do intenzivního a uctivého vzájemného naslouchání. Toto naslouchání pak vytváří prostor, kde můžeme zaslechnout Ducha Svatého, a vede naše úsilí k církvi třetího tisíciletí. Spoluúčast vychází ze skutečnosti, že všichni věřící jsou způsobilí a povolání navzájem si sloužit dary, které každý z nich obdržel od Ducha Svatého. V synodální církvi je celé společenství ve svobodě a s veškerým bohatstvím rozmanitosti svých členů svoláno, aby se *modlilo, naslouchalo, analyzovalo, rozmlouvalo, rozlišovalo a pomáhalo hledat ta nejpřiléhavější pastorační řešení* v souladu s Boží vůlí (srov. MTK, Syn., 67–68). Je třeba vyvinout skutečné úsilí o začlenění těch, kdo žijí na okraji nebo se cítí vyloučení.

→ **Poslání:** Církev existuje proto, aby evangelizovala. Nikdy se nemůžeme soustředit jen sami na sebe. Naším posláním je svědčit o Boží lásce uprostřed celé lidské rodiny. Tento synodální proces má hluboce misijní rozměr. Jeho cílem je církvi umožnit, aby lépe svědčila o evangeliu zejména těm, kdo žijí na duchovní, sociální, ekonomické, politické, geografické nebo existenciální periferii našeho světa. Synodalita se tak stává cestou, jak církev může

plodněji naplňovat své evangelizační poslání ve světě jako kvas ve službě příchodu Božího království.

1.5 Zkušenosti na místní úrovni

První fází synodálního procesu je naslouchání v místních církvích. Po zahajovací slavnosti v Římě v sobotu 9. října 2021 bude v neděli 17. října 2021 zahájena diecézní fáze synody. Jako pomůcku pro tuto úvodní fázi synodální cesty napsal generální sekretář biskupské synody kardinál Mario Grech v květnu roku 2021 každému biskupovi dopis, v němž ho vyzval, aby jmenoval koordinátora nebo tým, který místní fázi naslouchání povede. Tato osoba nebo tým je také spojovacím článkem mezi diecézí a farnostmi i mezi diecézí a biskupskou konferencí. Místní církve se žádají, aby své odpovědi poskytly příslušné biskupské konferenci, a tak umožnily včasné shromáždění podnětů do dubna roku 2022. Tak mohou biskupské konference a synody východních církví opatřit synodě biskupů shrnutí. Získaný materiál bude podroben syntéze a stane se základem dvou pracovních dokumentů (známých jako *Instrumentum laboris*). Nakonec se v říjnu roku 2023 uskuteční v Římě zasedání biskupské synody.

Jak stojí v *Přípravném dokumentu* (č. 31):

Cílem první fáze této synodální cesty je umožnit širokospektrý proces konzultace, který shromáždí bohatství zkušeností žité synodality v jejich nejrůznějších výrazech a odstínech. Cílem je zapojit pastýře a věřící různých místních církví na různých úrovních, s pomocí co nejvhodnějších prostředků, podle specifika daného místa: konzultace, koordinovaná biskupem, se obrací ke „kněžím, jáhnům, věřícím laikům v jejich církvích, ať už jednotlivě, nebo ve skupinách, aniž bychom zanedbali cenný přínos, který může přijít od zasvěcených mužů a žen“ (EC, č. 7). Požadován je speciálně přínos participativních orgánů církve, zvláště kněžské rady a pastorační rady, jimiž může církev skutečně „začít získávat podobu církve synodální“.⁴ Stejně cenný bude přínos ostatních církevních uskupení, kterým bude zaslán. *Přípravný dokument*, nebo těch, kdo zašlou svůj příspěvek přímo. Zásadní důležitost bude mít nakonec i hlas lidí chudých a vyloučených, nejen těch, kdo v místní církvi zastávají zodpovědnou úlohu.

Řeholní společenství, laická hnutí, sdružení věřících a další církevní společenství se vyzývají k účasti na synodálním procesu v rámci místních církví. Je však také možné, aby se ona i jakékoli další skupiny nebo jednotlivci, kteří nemají možnost učinit tak na místní úrovni, odeslali svůj příspěvek přímo generálnímu sekretariátu, jak je uvedeno v *Episcopalis communio* (čl. 6, *Konzultace Božího lidu*):

§ 1. Konzultace Božího lidu se děje v místních církvích, prostřednictvím biskupských synodů patriarchálních a vyšších arcibiskupských církví, rad

---

⁴ Papež František. *Promluva při oslavě 50. výročí ustanovení biskupské synody* (17. října 2015).

starších a shromáždění představitelů církví sui iuris a biskupských konferencí. V každé místní církvi provádějí biskupové konzultaci Božího lidu za pomoci zúčastněných orgánů vyjmenovaných právem, aniž by vyloučili každý další způsob, který budou považovat za vhodný. § 2. V mužských a ženských uniích, federacích a konferencích institutů zasvěceného života a společností apoštolského života provádějí konzultace vyšší představení, kteří se mohou dotazovat svých rad a také dalších členů uvedených institutů a společností. § 3. Stejným způsobem mohou konzultovat své členy také asociace věřících, uznané Svatým stolcem. § 4. Úřady římské kurie poskytují své příspěvky s ohledem na vlastní zvláštní pravomoci. § 5. Generální sekretariát synody může určit také další formy konzultací Božího lidu.

Každá fáze naslouchání bude přizpůsobena místním podmínkám. Lidé žijící v odlehlých komunitách s omezeným přístupem k internetu se pravděpodobně zapojí jinak než ti ve městech. Komunity, které v současné době svírá pandemie covid-19, budou nejspíš organizovat jiné příležitosti k dialogu a naslouchání než komunity s vysokou mírou znovuoživení. Ať už jsou ale místní podmínky jakékoli, diecézní koordinátoři jsou zváni, aby se zaměřili na **co největší zapojení a účast** a snažili se zapojit co nejvyšší počet lidí, **zejména těch na periferii, kteří jsou často vyloučeni a na které se zapomíná**. Podpora co nejširší účasti pomůže zajistit, aby syntézy formulované na úrovni diecézí, biskupských konferencí a celé církve zachycovaly skutečnou realitu a žitou zkušenost Božího lidu. Protože právě toto zapojení Božího lidu je základní a pro mnohé rovněž první ochutnávkou zkušenosti synodality, je nezbytné, aby se každý místní proces naslouchání řídil principy společenství, spoluúčasti a poslání, které tuto synodální cestu inspirují. Rozvíjení synodálního procesu na místní úrovni musí zahrnovat také:

- **Rozlišování** skrze naslouchání, aby se vytvořil prostor pro vedení Duchem Svatým.
- **Přístupnost**, aby se mohlo účastnit co nejvíce lidí bez ohledu na místo, jazyk, vzdělání, socioekonomický status, schopnosti, zdravotní postižení a materiální prostředky.
- **Kulturní povědomí** jako oslava a přijetí rozmanitosti v místních komunitách.
- **Inkluze**, snaha o zapojení těch, kdo se cítí vyloučeni nebo marginalizováni.
- **Partnerství** založené na modelu spoluzodpovědné církve.
- **Respekt** k právům, důstojnosti a názoru každého účastníka.
- **Přesná syntéza**, která pravdivě zachycuje rozsah kritických a hodnotících pohledů ze všech odpovědí, a to včetně názorů, které vyjádřila pouze menšina účastníků.
- **Transparentnost**, která zajistí, že procesy pozvání, zapojení, začlenění a shromáždování podnětů jsou jasné a dobře sdělené.

- **Spravedlnost**, která zabezpečí, že v procesu naslouchání se s každým zúčastněným člověkem zachází rovnocenně, takže každému hlasu se může dostat náležité pozornosti.

Diecézní koordinátoři jsou zváni, aby čerpali z bohatství žité zkušenosti církve v místním kontextu. Během celé diecézní fáze je užitečné mít na paměti zásady synodálního procesu a potřebu určité struktury rozhovorů, aby je bylo možné shrnout a účinně využít jako podklad při sepsání pracovních dokumentů (*Instrumentum laboris*). Snažíme se být pozorní vůči tomu, jak Duch promlouvá skrze Boží lid.

2. Zásady synodálního procesu

2.1 Kdo se může účastnit?

V evangeliích pozorujeme, že se Ježíš obrací ke všem. Zachraňuje lidi nejen jako jednotlivce, ale jako lid, který shromažďuje coby jediný pastýř celého stáda (srov. Jan 10,16). Ježíšova služba nám ukazuje, že z Božího plánu spásy není nikdo vyloučen.

Dílo evangelizace a poselství spásy nelze pochopit bez neustálé Ježíšovy otevřenosti vůči co nejširšímu publiku. Evangelia tu hovoří o *zástupu*, který se skládá ze všech lidí, kteří Ježíše následují na jeho cestě, i ze všech, které Ježíš vyzývá, aby ho následovali. Druhý vatikánský koncil zdůrazňuje, že „všichni lidé jsou voláni do nového Božího lidu“ (LG, 13). Bůh skutečně působí v celém lidu, který shromáždil. Proto „celek věřících, kteří mají pomazání od Svatého, se nemůže mýlit ve víře. Tuto svou neobyčejnou vlastnost projevuje prostřednictvím nadpřirozeného smyslu pro víru celého lidu, když ‚od biskupů až po poslední věřící laiky‘ dává najevo svůj obecný souhlas ve věcech víry a mravů“ (LG, 12). Koncil dále zdůrazňuje, že takové rozlišování oživuje Duch Svatý a celý proces probíhá prostřednictvím dialogu mezi všemi lidmi, kteří čtou znamení doby ve věrnosti učení církve.

V tomto světle je cílem diecézní fáze konzultovat s Božím lidem, aby se synodální proces uskutečnil skrze naslouchání **všem pokřtěným**. Svoláním této synody tedy papež František všechny pokřtěné zve k účasti na synodálním procesu, který začíná na diecézní úrovni. Diecéze se vybízejí, aby měly na paměti, že hlavními subjekty této synodální zkušenosti jsou všichni pokřtění. Zvláštní pozornost je třeba věnovat zapojení těch osob, u nichž může hrozit, že budou vyloučeny: žen, zdravotně postižených, uprchlíků, migrantů, starších osob, lidí žijících v chudobě i katolíků, kteří svou víru praktikují jen zřídka nebo nikdy atd. Měly by se také tvůrčím způsobem najít prostředky, jak zapojit děti a mládež.

Všichni pokřtění společně jsou předmětem *sensus fidelium*, živého hlasu Božího lidu. Zároveň je pro plnou účast v aktu rozlišování důležité, aby pokřtění slyšeli hlasy dalších lidí ve svém blízkém okolí, a to včetně těch, kdo praktikování víry opustili, lidí jiných náboženských tradic, lidí bez náboženské víry atd. Jak totiž prohlašuje koncil: „Radost a naděje, smutek a úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí, je i radostí a nadějí, smutkem a úzkostí Kristových učedníků, a není nic opravdu lidského, co by nenašlo v jejich srdci odezvu“ (GS, 1).

Z tohoto důvodu jsou k účasti na synodálním procesu výslovně povoláni **všichni pokřtění**, avšak **nikdo** – bez ohledu na svou náboženskou příslušnost – z tohoto sdílení vlastního pohledu a zkušeností **nemá být vyloučen**, pokud chce církvi pomoci na její synodální cestě při hledání toho, co je dobré a pravdivé. To platí zejména pro lidi nejvíce zranitelné nebo marginalizované.

2.2 Skutečně synodální proces: naslouchání, rozlišování a účast

Synodální proces je především *duchovní* proces. Není to mechanické shromažďování dat ani série setkání a debat. Synodální naslouchání se zaměřuje na *rozlišování*. Vyžaduje, abychom se učili a cvičili v umění osobního i společného rozlišování. Nasloucháme jeden druhému, tradici naší víry a také znamením doby, abychom rozlišovali, co nám všem Bůh říká. Papež František charakterizuje dva vzájemně propojené cíle tohoto procesu naslouchání takto: „naslouchat Bohu, abychom spolu s ním slyšeli volání jeho lidu, a naslouchat jeho lidu, dokud nebudeme v souladu s vůlí, ke které nás Bůh volá.“⁵

Takové rozlišování není jen jednorázové cvičení, ale vposledku i způsob života, který je zakotven v Kristu, následuje vedení Ducha Svatého a vede k větší Boží slávě. Společné rozlišování pomáhá budovat prosperující a odolná společenství schopná plnit poslání církve v dnešní době. Rozlišování je milost od Boha, vyžaduje ovšem naši lidskou účast projevenou prostým způsobem: modlit se, uvažovat, věnovat pozornost svému vnitřnímu rozpoložení, naslouchat a hovořit spolu hodnověrným, smysluplným a vstřícným způsobem.

Církev nám pro duchovní rozlišování nabízí několik klíčů. V duchovním smyslu je rozlišování uměním interpretovat, jakým směrem nás vedou touhy srdce, aniž bychom se nechali svést tím, co nás vede tam, kam jsme se nikdy vydat nechtěli. Rozlišování zahrnuje reflexi a zapojuje srdce i hlavu do rozhodování v našem konkrétním životě, abychom hledali a nacházeli Boží vůli.

Je-li tedy metodou synodálního procesu naslouchání a cílem rozlišování, pak cestou je spoluúčast. Její podpora nás vede k tomu, abychom vyšli ze sebe a zapojili ostatní lidi, kteří mají jiné názory než my. Naslouchání jen těm, kdo mají názory stejné, totiž nenese žádné ovoce. Dialog znamená scházet se navzdory různým názorům. Bůh často promlouvá skrze hlasy těch, které snadno dokážeme vyloučit, zavrhnout nebo podcenit. Musíme proto vynaložit mimořádné úsilí, abychom naslouchali těm, které jsme někdy v pokušení považovat za nedůležité, i těm, kteří nás nutí uvažovat o nových úhlech pohledu, jež mohou změnit náš způsob myšlení.

---

⁵ František. *Promluva při oslavě 50. výročí ustanovení biskupské synody* (17. října 2015).

2.3 Postoje při účasti na synodálním procesu

Papež František se při různých příležitostech dělí o svou vizi, jak konkrétně synodální praxe vypadá. Následují tedy konkrétní postoje, které při účasti na synodálním procesu umožňují člověku skutečně naslouchat a vést dialog.

- **Synodalita vyžaduje čas na sdílení:** Jsme zváni, abychom mluvili s nefalšovanou odvahou a upřímností (*parrésia*), a tak zapojovali *svobodu, pravdu a lásku*. Každý může skrze dialog růst v porozumění.
- **Pokoře v naslouchání musí odpovídat odvaha v mluvení:** Každý má právo být vyslechnut, stejně jako má každý právo mluvit. Synodální dialog vychází z odvahy mluvit i naslouchat. Nejde přitom o to, aby se člověk zapojil do debaty ve snaze přesvědčovat druhé. Spíše je třeba přijímat všechno, co druzí říkají, jako způsob, jak Duch Svátý může promlouvat pro dobro všech (srov. 1 Kor 12,7).
- **Dialog nás vede k novosti:** Musíme být ochotni měnit své názory na základě toho, co jsme slyšeli od druhých.
- **Otevřenost k obrácení a změně:** Někdy se bráníme tomu, k čemu se nás Duch Svátý snaží inspirovat. Jsme proto povoláni vzdát se postojů samolibosti a pohodlnosti, které nás vedou k rozhodnutím opírajícím se výhradně o to, jak se věci dělaly dříve.
- **Synody jsou pro církev cvičením v rozlišování:** Rozlišování se opírá o přesvědčení, že Bůh působí ve světě a my jsme povoláni naslouchat tomu, co nám Duch předkládá.
- **Jsme znamením církve, která naslouchá a putuje:** Nasloucháním církev následuje příklad samotného Boha, který slyší volání svého lidu. Synodální proces nám poskytuje příležitost otevřít se skutečnému naslouchání a neuchylovat se přitom k hotovým odpovědím nebo předem formulovaným soudům.
- **Zanechte předsudků a stereotypů:** Někdy nás tíží vlastní slabosti a hříšnost. Prvním krokem k naslouchání je proto osvobodit svou mysl i srdce od předsudků a stereotypů, které nás svádějí na špatnou cestu, k nevědomosti a rozdělení.
- **Překonejte metlu klerikalismu:** Církev je Kristovo tělo plné nejrůznějších charismat a každý úd má v tomto těle jedinečnou úlohu. Všichni jsme na sobě navzájem závislí a všichni máme tutéž důstojnost uprostřed svatého Božího lidu. Podle Kristova příkladu je skutečnou mocí služba. Synodalita pastýře vyzývá, aby pozorně naslouchali stádu svěřenému do jejich péče, a laiky zase vybízí k tomu, aby svobodně a upřímně vyjadřovali své názory. Všichni si navzájem naslouchají z lásky, v duchu společenství a našeho společného poslání. Tak se v celém Božím lidu a skrze něj rozmanitými způsoby projevuje moc Ducha Svatého.
- **Léčit z viru soběstačnosti:** Všichni jsme na jedné lodi. Společně tvoříme Kristovo tělo. Odložíme-li přelud soběstačnosti, můžeme se od sebe navzájem učit, společně

putovat a být si navzájem k službám. Můžeme stavět mosty a překonávat zdi, které nás někdy hrozí rozdělit – odlišnosti věku, pohlaví, bohatství, schopností, vzdělání atd.

- **Překonávání ideologií:** Musíme se vyvarovat nebezpečí, že budeme přikládat větší význam idejím než realitě života z víry, jak ho lidé konkrétně prožívají.
- **Vzbuzujte naději:** Správné a pravdivé jednání si neklade za cíl upoutat pozornost nebo se dostat na titulní stránky novin, ale spíše být věrný Bohu a sloužit jeho lidu. Jsme povoláni být majáky naděje, nikoli proroky zkázy.
- **Synody jsou příležitost snít a „trávit čas s budoucností“:** Vybízejí nás k tomu, abychom vytvářeli místní proces, který bude lidi inspirovat a kde se nikdo nevyklučuje z účasti na tvorbě vize budoucnosti naplněné radostí z evangelia. Účastníkům pomohou následující dispozice (srov. *Christus vivit*):
  - **Inovativní pohled:** Vyvíjet nové přístupy – tvořivě a s jistou odvahou.
  - **Inkluzivní přístup:** Participativní a spoluzodpovědná církev, která dokáže ocenit vlastní bohatou rozmanitost, zahrnuje všechny, na které často zapomínáme nebo je přehlízíme.
  - **Otevřená mysl:** Vyhýbejme se ideologickým nálepkám a využívejme všechny metody, které přinesly ovoce.
  - **Naslouchání každému člověku:** Když se učíme jeden od druhého, dokážeme lépe odrážet nádhernou a mnohotvárnou skutečnost, kterou má Kristova církev být.
  - **Porozumění „společnému putování“:** Kráčet po cestě, na kterou Bůh církev pro třetí tisíciletí volá.
  - **Porozumění konceptu spoluzodpovědné církve:** Docenit a zapojit jedinečnou úlohu a povolání každého člena Kristova těla v zájmu obnovy a budování celé církve.
  - **Oslovovat skrze ekumenický a mezináboženský dialog:** Společně snít a putovat spolu v rámci celé rodiny lidstva.

2.4 Vyhnout se nástrahám

Stejně jako na každé jiné cestě si i zde musíme být vědomi možných nástrah, které by mohly náš pokrok v tomto období synodality brzdit. Níže je uvedeno několik úskalí, kterým je třeba se vyhnout, abychom podpořili životaschopnost a plodnost synodálního procesu.

- 1) **Pokušení chtít sami vést a nenechat se vést Bohem.** Synodalita není firemní strategické cvičení, ale duchovní proces, který vede Duch Svátý. Můžeme cítit pokušení zapomenout, že jsme poutníky a služebníky na cestě, kterou nám vytyčil Bůh. Naše skromné organizační a koordinační úsilí slouží Bohu, který nás na naší cestě vede. Jsme hlinou v ruce božského Hrnčíře (Iz 64,7).

- 2) **Pokušení soustředit se na sebe a své bezprostřední starosti.** Synodální proces je příležitost otevřít se, rozhlédnout se kolem, vidět věci z jiných úhlů a vydat se na misijní cestu na periferie. K tomu je zapotřebí myslet hodně dopředu. Znamená to také rozšířit své perspektivy k rozměru celé církve a klást si otázky, jako např.: Jaký je teď a tady Boží plán pro církve? Jak můžeme na místní úrovni uskutečnit Boží sen pro církve?
- 3) **Pokušení vidět pouze „problémy“.** Výzev, obtíží a těžkostí, kterým náš svět i naše církve musejí čelit, je mnoho. Soustředění se na problémy nás nicméně povede jediné k tomu, že se jimi necháme zahltit a znechutit a poroste v nás cynismus. Když se budeme soustředit pouze na temnotu, můžeme snadno přehlédnout světlo. Nesoustředme se jen na to, co se nedaří, ale doceňme, kde Duch Svatý probouzí život, a hledejme, jak můžeme nechat Boha plněji působit.
- 4) **Pokušení zaměřit se pouze na struktury.** Synodální proces bude přirozeně vyžadovat obnovu struktur na různých úrovních církve, aby se podpořilo hlubší společenství, plnější účast a plodnější poslání. Zároveň by se však zkušenost synodality neměla zaměřovat především na struktury, ale na zkušenost společného putování za rozpoznáním cesty vpřed, na zkušenost inspirovanou Duchem Svatým. K obrácení a obnově struktur dojde pouze díky trvalému obrácení a obnově všech členů Kristova těla.
- 5) **Pokušení nehledět dál než k viditelné hranici církve.** Když laici – muži i ženy – hlásají evangelium svým životem, působí jako kvas ve světě, v němž žijeme a pracujeme. Synodální proces je příležitost k dialogu s lidmi ze světa ekonomiky a vědy, politiky a kultury, umění a sportu, médií i sociálních iniciativ. Bude to čas k zamyšlení nad ekologií a mírem, životními otázkami i migrací. Abychom mohli své poslání ve světě naplnit, musíme mít na zřeteli širší souvislosti. Je to také příležitost k prohloubení ekumenické cesty s ostatními křesťanskými denominacemi a k prohloubení vzájemného porozumění s jinými náboženskými tradicemi.
- 6) **Pokušení ztratit ze zřetele cíle synodálního procesu.** Při postupu po synodální cestě si musíme dávat pozor, aby si celý proces, jakkoli mohou být naše diskuse značně obsáhlé, uchoval cíl rozlišovat, jak nás Bůh volá ke společné cestě vpřed. Žádný synodální proces nevyřeší všechny naše obavy a problémy. Synodalita je postoj a přístup, jak pokročit ve sdílené odpovědnosti, otevřené k přijetí Božích plodů přijatých společně v průběhu času.
- 7) **Pokušení konfliktů a rozdělení.** „Ať všichni jsou jedno“ (Jan 17,21). Tak zní slova Ježíšovy vroucí modlitby k Otci, v níž prosí o jednotu mezi svými učedníky. Duch Svatý nás vede k hlubšímu společenství s Bohem i mezi sebou navzájem. Semena rozdělení nenesou žádné ovoce. Je marné snažit se nátlakem vnutit své představy celému tělu církve nebo diskreditovat ty, kdo to cítí jinak.
- 8) **Pokušení považovat synodu za jakýsi parlament.** Tím se synodalita zaměňuje za „politický boj“, v němž – aby mohla vládnout – musí jedna strana porazit druhou. Je

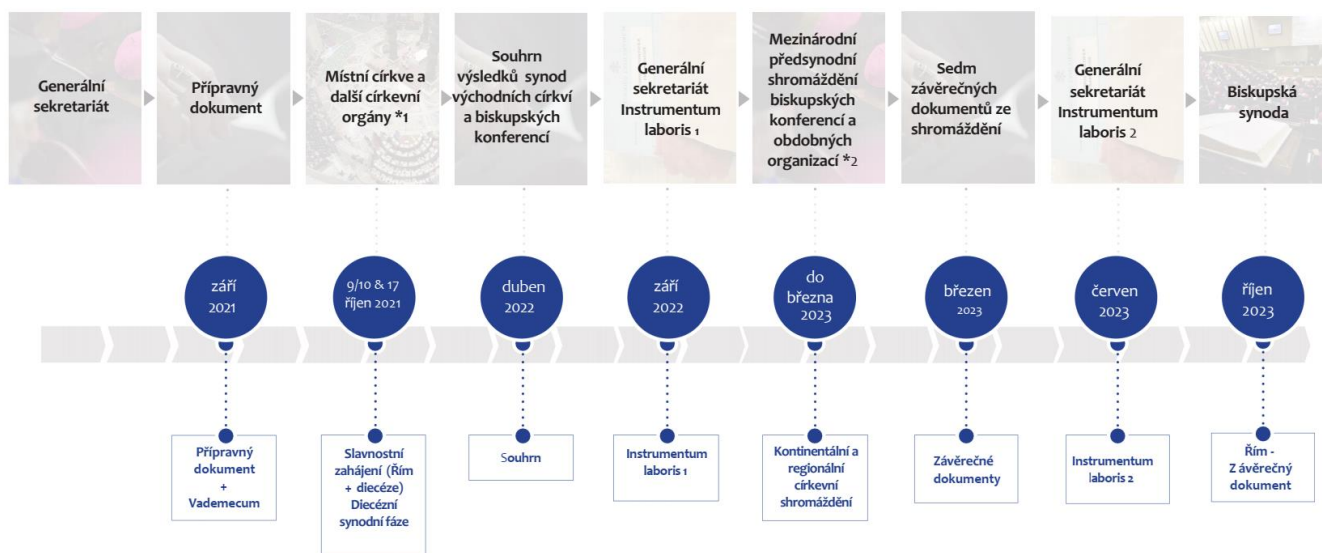

v rozporu s duchem synodality zneprátnit si druhé nebo podporovat rozdělovací konflikty, které ohrožují jednotu a společenství církve,

Pokušení naslouchat pouze těm, kdo jsou již zapojeni do církevních aktivit. Takový přístup se sice dá snadněji zvládnout, v konečném důsledku ale ignoruje značnou část Božího lidu.

3. Průběh synody

Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání XVI. řádné generální shromáždění biskupské synody

*1 Dikasteria, Závěrečný život (UISG-USG, asociace & sdružení, sdružení věřících, vzdělávací instituce

*2 Afrika (SECAM), Oceánie (PCBCO), Asie (FABC), Blízký východ (CPCO), Evropa (CCEE), Latinská Amerika (CELAM), Severní Amerika (USCCB+CCCC)

Obr. 1. Tato grafika přibližuje úplný průběh synodálního procesu. Generální sekretariát vydává *Přípravný dokument* a *Vademecum* jako nástroje pro místní církve při realizaci diecézní fáze synody. Plody této diecézní fáze se shrnou v syntéze pro každou místní církve. Své syntézy poté sepiší jednotlivé biskupské konference a synody východních církví na základě syntéz obdržných od místních církví. Toto *Vademecum* a *Dotazník* (viz část 5) obdrží také ostatní církevní instituce, které se zúčastní konzultací a mohou vypracovat vlastní shrnutí. Patří mezi ně dikasteria Římské kurie, Unie generálních představených a Mezinárodní unie generálních představených (USG a UISG), další unie a federace zasvěceného života, mezinárodní laická hnutí, univerzity a teologické fakulty. Na základě

syntéz obdržených od biskupských konferencí, synodů východních církví a dalších církevních orgánů, které zmiňuje *Episcopalis communio*, zformuluje generální sekretariát první vydání *Instrumenta laboris* (pracovního dokumentu). To se pak stane předmětem projednání na kontinentálních setkáních (viz část 3.3 níže). Na základě dokumentů vypracovaných na kontinentální úrovni bude posléze vypracováno druhé vydání *Instrumenta laboris* pro potřeby shromáždění biskupské synody v říjnu roku 2023 (generální sekretariát biskupské synody).

3.1 Diecézní fáze

Značná část bohatství této fáze naslouchání bude pocházet z diskusí mezi farnostmi, laickými hnutími, školami a univerzitami, řeholními kongregacemi, místními křesťanskými společenstvími, sociálními aktivitami, ekumenickými a mezináboženskými hnutími a dalšími skupinami. Proces iniciují biskupové, takže je pravděpodobné, že zapojení na diecézní úrovni se bude koordinovat prostřednictvím řádných komunikačních kanálů diecézního biskupa. Farnosti s existující farní pastorační radou a diecéze s diecézní pastorační radou mohou k organizaci, usnadnění a oživení synodálního procesu na místní úrovni využít tyto existující „synodální“ orgány, pokud se zároveň budou snažit oslovit i periferie a nechat zaznít hlasy, které jsou slyšet zřídka. Cílem není diecéze a farnosti zahltnout, ale jde o to, začlenit synodální proces do života místní církve tvůrčím způsobem, který podpoří prohloubení společenství, plnější účast a plodnější misijní snahy.

V této fázi naslouchání lidí vybízíme, aby se shromáždili, společně reagovali na podněcující otázky/obrázky/scénáře, navzájem si naslouchali a poskytovali individuální i skupinovou zpětnou vazbu, nápady, reakce a návrhy. Pokud však okolnosti (např. pandemická omezení nebo fyzická vzdálenost) osobní interakci ztěžují, je možné využít i moderované on-line diskusní skupiny, samostatně vedené on-line aktivity, chatovací skupiny, telefonní hovory a různé formy komunikace na sociálních sítích i papírové a on-line dotazníky. K podněcení reflexe a dialogu lze využít také modlitební materiály, biblické úvahy a duchovní hudbu i umělecká díla, poezii apod.

Tato diecézní fáze je pro farnosti a diecéze příležitostí seznámit se se synodální cestou, společně ji zažít a prožít, a tak objevit nebo rozvinout synodální nástroje a cesty, které jsou pro jejich prostředí nejvhodnější a které se nakonec stanou novým stylem místních církví na cestě synodality.

Tato synoda tedy nejen očekává odpovědi, které mohou pomoci shromáždění biskupské synody, jež se bude konat v Římě v říjnu roku 2023, ale chce také podporovat a rozvíjet praxi a zkušenost toho, jak *být synodální*, už v průběhu tohoto procesu a pro budoucí cestu vpřed. K dispozici jsou pro to vynikající zdroje od těch místních církví, které se již na takovou cestu vydaly, jako například metodická příručka pro církevní shromáždění od latinskoamerických biskupských konferencí nebo plenární koncil v Austrálii a jeho klíčové dokumenty. Doporučujeme vám, abyste se s těmito zdroji seznámili a čerpali z nich pomoc a inspiraci pro svou vlastní práci v místní církvi.

3.2 Úloha biskupských konferencí a synodů východních církví

Jakmile diecézní fáze vyvrcholí diecézním předsynodním setkáním a diecézní shrnutím, shromáždí biskupské konference a synody východních církví podněty a zpětnou vazbu, které od diecézí a eparchií obdržely, aby formulovaly vlastní syntézu, která vhodně zachytí příspěvky účastníků na místní úrovni. Biskupské konference a synody východních církví se vybízejí, aby pro vznik této širší syntézy využily rozlišování a vlastní předsynodní setkání.

Hotové syntézy pak poslouží jako základ pro první vydání *Instrumenta laboris*, které vydá generální sekretariát biskupské synody.

3.3 Kontinentální fáze

Toto úvodní *Instrumentum laboris* bude „pracovním dokumentem“ pro sedm kontinentálních setkání: v Africe (SECAM), Oceánii (FCBCO), Asii (FABC), na Blízkém východě (CPCO), v Latinské Americe (CELAM), v Evropě (CCEE) a v Severní Americe (USCCB a CCCB).

Z těchto sedmi mezinárodních setkání vzejde sedm *Závěrečných dokumentů*, které poslouží jako základ pro druhé *Instrumentum laboris*, jež bude použito při shromáždění biskupské synody v říjnu roku 2023.

3.4 Zasedání biskupské synody

Biskupové a auditori se sejdou se Svatým otcem Františkem při zasedání biskupské synody v Římě v říjnu roku 2023, aby spolu hovořili a naslouchali si na základě synodálního procesu, který začal na místní úrovni. Cílem synody biskupů není zastínit diecézní fázi, fázi biskupských konferencí / synodů východních církví ani kontinentální fáze, ale rozeznávat na univerzální úrovni hlas Ducha Svatého, který promlouvá skrze celou církev.

3.5 Realizační fáze

Protože cílem této synody je podpořit nový styl, jak žít společností, spoluúčast a poslání církve, bude pro to, abychom společně kráčeli po cestě synodality, rozhodující právě realizační fáze. Ta má obsáhnout všechny místní církve po celém světě, aby synodální proces měl svůj počáteční i konečný bod v Božím lidu (srov. EC, 7). V tomto ohledu mohou být nápomocny diecézní koordinátoři a další lidé i orgány zapojené do diecézní fáze, včetně diecézní pastorační rady, kněžské rady a farních pastoračních rad.

Doufáme, že zkušenost synodálního procesu přinese nové jaro naslouchání, rozlišování, dialogu a rozhodování, aby mohl celý Boží lid pod vedením Ducha Svatého lépe putovat společně s ostatními i s celou lidskou rodinou.

4. Průběh synodální cesty v diecézích

4.1 Shrnutí toho, co se v diecézní fázi předpokládá

Tato první fáze synodálního procesu je základem pro všechny další fáze, které budou následovat. Cílem diecézní fáze je více než pouhé vyplnění dotazníku: má co největšímu počtu lidí nabídnout skutečně *synodální zkušenost* vzájemného naslouchání a společného putování vpřed pod vedením Ducha Svatého.

Boží Duch, který osvěcuje a oživuje toto „společné putování“, je totožný s Duchem působícím v Ježíšově poslání, přislíbeným apoštolům a generacím učedníků, kteří naslouchají Božímu slovu a uvádějí je ve skutek. Duch Svatý se podle Pánova přislíbu neomezuje jen na upevňování kontinuity Ježíšova evangelia, ale osvěcuje stále nové hlubiny Pánova zjevení a inspiruje rozhodnutí ve prospěch církevního směřování (srov. Jan 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15). (srov. PD, 16)

Přípravný dokument zmiňuje dva „obrazy“ z Písma, které mají naši cestu k budování synodální církve inspirovat. První vychází z „komunitního výjevu“, který od Ježíšova kazatelského působení cestu evangelizace neustále provází: své místo si najde každý – zástup, apoštolové i Pán (srov. PD, 17–21). Druhý obraz odkazuje na zkušenost Ducha Svatého, v níž si Petr a první společenství uvědomují riziko, které vzniká, když se pro sdílení víry vytyčují neoprávněné hranice (srov. PD, 22–24). Doporučujeme vám, abyste o těchto dvou obrazech přemýšleli jako o zdroji posily a inspirace v synodálním procesu.

Evangelium svědčí o tom, že Ježíš neustále vycházel vstříc lidem vyloučeným, lidem na okraji společnosti a opomíjeným. Společným rysem celé jeho služby je to, že víra se probouzí vždy ve chvíli, kdy se lidé dočkají utvrzení své hodnoty: zažijí vyslyšení své prosby, pomoc v těžkostech nebo docenění své ochoty, jejich důstojnost se potvrdí Božím pohledem a obnoví v rámci společenství. Tak jako Petra proměnila zkušenost s Kornéliem, musíme se i my nechat proměnit tím, k čemu nás Bůh zve. Prostřednictvím synodálního procesu nás vede společnou cestou obrácení tím, co s druhými prožíváme. Bůh nás oslovuje skrze druhé lidi a je zase oslovuje skrze nás, a to často překvapivým způsobem.

Aby se tak ovšem stalo, je třeba vyvinout značné úsilí a smysluplně zapojit co největší počet lidí. To je tedy první úkol diecézního koordinátora (koordinátorů), jmenovaného proto, aby vedl a animoval diecézní fázi synodálního procesu. Nepomohou povrchní nebo předem sepsané příspěvky, které dostatečně přesně a bohatě nereprezentují zkušenosti lidí, ani ty, které nevyjadřují celou škálu a rozmanitost zkušeností.

V tomto smyslu by diecézní fáze měla začít hledáním co nejefektivnějšího způsobu, jak dosáhnout nejširší možné účasti. Musíme osobně vyjít do periferií, za těmi, kdo církve opustili, kdo svou víru praktikují jen zřídka nebo nikdy, i ty, kdo zažívají chudobu nebo marginalizaci, uprchlíky, vyloučené, lidi, které není slyšet atd.

Jádrem synodální zkušenosti je naslouchat Bohu tak, že budeme naslouchat jeden druhému a přitom se necháme inspirovat Božím slovem. Nasloucháme si navzájem, abychom lépe slyšeli hlas Ducha Svatého, který promlouvá v dnešním světě. To se může dít i během

jediného setkání, důrazně ovšem doporučujeme, aby se jich uskutečnilo několik, a tak bylo možné navodit interaktivní atmosféru sdílení, kdy se lidé navzájem poznávají, důvěřují si a cítí, že mohou mluvit svobodněji, čímž vzniká skutečně synodální zkušenost společného putování. Kromě formálnějších aspektů mluvení a vzájemného naslouchání je důležité, aby k setkání patřily také neformální okamžiky: poutě, skupinové aktivity, umělecké projevy, a dokonce i přestávky na kávu mohou přispět k posílení pocitu společenství prostřednictvím zkušenosti vzájemného sdílení života.

Způsob konání těchto schůzek závisí na místních podmínkách. Může se spojit několik farností, ale také duchovních služeb, jako je pastorační péče ve zdravotnictví nebo katolické vzdělávací instituce, řeholní společenství, laická hnutí a ekumenické skupiny.

V níže uvedeném dotazníku (část 5) jsou navrženy podnětné otázky, které mají tuto zkušenost sdílení a naslouchání iniciovat a usnadnit. Cílem není odpovědět na všechny otázky, ale vybrat ty, které jsou pro vaše místní prostředí nejrelevantnější. Stejně tak ale můžete vznést i otázky další, a my vás k tomu vybízíme. Obecně platí, že spíše než na „doktrinní“ výroky kladte větší důraz na typy otázek, které evokují osobní příběhy a reálné zkušenosti. Některé příklady najdete opět v části 5.

Zpětná vazba získaná během procesu naslouchání by se měla shromáždit v „syntéze“. Jak se vysvětluje v plánu níže (část 4.4), tato syntéza by se měla vypracovat vždy, když se v diecézi koná shromáždění, které má odpovědět na otázky uvedené v tomto *Vademecu* (část 5). Podobná syntéza má zároveň vzniknout pro každou diecézi, a nakonec pro každou biskupskou konferenci. Cílem syntéz na jakékoli úrovni přitom není vytvořit obecné shrnutí všeho, co bylo řečeno, ani provést akademické cvičení. Syntéza je spíše akt rozlišování při výběru a sepsání toho, co přispěje k další fázi synodálního procesu, když bude odeslána diecézi (v případě konzultace v rámci diecéze) a nakonec biskupské konferenci (v případě syntézy sepsané diecézí). V tomto smyslu syntéza neinformuje pouze o běžných trendech a styčných bodech, ale vyzdvihuje také ty momenty, které bijí na poplach, inspirují k originálnímu pohledu anebo otevírají nový obzor. Zvláštní pozornost by syntéza měla věnovat hlasům těch, kdo často nejsou slyšet, a integrovat to, co by se dalo označit jako „zpráva menšin“. Zpětná vazba by neměla zdůrazňovat jen zkušenosti pozitivní, ale vyzdvihovat také ty náročné a negativní, a tak odrážet realitu toho, co bylo předmětem naslouchání. Má v ní být zprostředkováno cosi ze **zkušenosti** místního shromáždění: postoje účastníků a radosti i výzvy spojené se společným zapojením se do rozlišování.

Zpětná vazba získaná z těchto místních setkání bude následně shrnuta v celkové syntéze na diecézní úrovni. Syntéza, kterou každá diecéze vypracuje na konci tohoto díla naslouchání a rozlišování, bude představovat její konkrétní příspěvek k cestě celého Božího lidu. Může také sloužit jako užitečný dokument pro stanovení dalších kroků na cestě místní církve k synodalitě. Pro usnadnění dalších fází synodálního procesu je důležité shrnout plody modlitby a reflexe do nejvýše **deseti stran**. K diecézní syntéze lze připojit další texty, které její obsah podpoří nebo doprovodí.

Syntéza každé diecéze nebo eparchie bude poté předána příslušné biskupské konferenci nebo synodu východní církve. Tyto orgány zase vypracují vlastní syntézy ve stejném duchu rozlišování, jak je popsáno výše, a to na základě diecézních/eparchiálních syntéz, které obdržely. Biskupské konference a synody východních církví pak hotovou syntézu předají generálnímu sekretariátu biskupské synody, který na základě toho, co účastníci sdíleli a zažili na místní úrovni, sestaví první vydání pracovního dokumentu (*Instrumentum laboris*).

4.2 Úloha biskupa v synodálním procesu

Synodalita neexistuje bez pastýřské autority biskupského kolegia pod primátem Petrova nástupce, stejně jako bez pastýřské autority každého diecézního biskupa v diecézi, která mu byla svěřena do péče. Služba biskupů spočívá v tom, že mají být pastýři, učitelé a kněžími při bohoslužbě. Jejich charisma rozlišování je vybízí, aby byli skutečnými strážci, vykladači a svědky víry církve. Jedině v místních církvích existuje a z nich se skládá jediná a jedinečná katolická církev (srov. LG, 23). Synodální proces bude skutečně kompletní jen tehdy, pokud se ho účastní místní církve, což vyžaduje osobní angažovanost diecézního biskupa. „Dík této všeobecnosti přinášejí jednotlivé části své dary ostatním částem a celé církvi, takže celek i jednotlivé části se obohacují vzájemným sdílením všech a jejich snahou po plnosti v jednotě“ (LG, 13). Rozmanitost místních církví a jejich prostředí i kultury přináší celku různé dary, a tak obohacuje celé Kristovo tělo. To je klíč k pochopení synodální cesty církve.

Hlavním úkolem diecézního biskupa v tomto synodálním procesu je proto usnadňovat synodální zkušenost celého Božího lidu na cestě k církvi synodální. Diecézní biskup zastává při naslouchání Božímu lidu ve své místní církvi klíčovou roli. Pod vlivem Ducha Svatého může rozpoznat nejneproduktivnější procesy naslouchání Božímu lidu ve své diecézi na cestě synodality, kterou se vydává celá církev. Na pomoc diecéznímu biskupovi v tomto úkolu má být jmenován diecézní koordinátor nebo celý tým. Společně mohou v modlitbě rozlišovat. Biskup je vybízen, aby se do diecézní fáze tohoto synodálního procesu zapojil aktivně, a tím podpořil otevřený dialog uprostřed rozmanitosti Božího lidu.

Biskup si může vyžádat zpětnou vazbu a účast všude tam, kde je to v procesu organizace užitečné. Také se vybízí, aby komunikoval s příslušnými orgány, organizacemi a strukturami v diecézi, včetně diecézní pastorační rady, kněžské rady, farností, řeholních společenství, laických hnutí, různých pastoračních služeb (např. ve školách a nemocnicích) a diecézních komisí, povzbudil je k účasti na synodálním procesu a požádal o vhodnou pomoc. Diecézní koordinátor (koordinátoři) může (mohou) z pověření biskupa komunikovat přímo s koordinátory ve farnostech a dalších místních společenstvích, a tak připravit a usnadnit proces konzultací.

Zároveň biskup může zajistit, aby se vyčlenily odpovídající zdroje, včetně finančních, logistických, technických a personálních. Má také za úkol podporovat zapojení různých skupin a jednotlivců, aby synodální proces byl skutečně společným úsilím, které se opírá o širokou účast věřících a zasahuje celou rozmanitost Božího lidu: kněze, jáhny, zasvěcené

osoby – muže i ženy – a laiky. Významnou oporou mu v tomto směru mohou být diecézní struktury, které o uplatňování synodality již usilují, zejména diecézní pastorační rada, kněžská rada, farní pastorační rady atd.

Je také možné napsat osobní dopis nebo dokonce vytvořit video, ve kterém biskup vyzývá a povzbuzuje všechny ve své diecézi k účasti na procesu naslouchání, dialogu a konzultací. Doporučuje se, aby diecézní fázi synodálního procesu zahájila a ukončila liturgická slavnost, které biskup může předsedat.

Během konzultačního procesu je klíčovou úlohou biskupa naslouchat. Ačkoli jeho osobní zapojení do procesu naslouchání může mít mnoho podob, doporučuje se, aby se skutečně zúčastnil a pozorně vnímal hlas věřících. Kromě účasti na místních setkáních s nasloucháním po celé diecézi může biskup svolávat ad hoc setkání malých společenství, pokud si to přeje, a zvát na ně zástupce z různých částí diecéze, zejména z těch okrajových. Vedle toho může naslouchat i tak, že přezkoumá zpětnou vazbu získanou z konzultací a rozezná, co prostřednictvím lidí svěřených do jeho péče říká Duch Svatý. Biskup by se měl pravidelně setkávat s diecézním koordinátorem (koordinátory), aby zhodnotil průběh konzultací a řešil případné problémy. Je ovšem třeba dbát na to, aby přítomnost biskupa a duchovních neměla nechtěně za následek potlačení autentických a volných příspěvků věřících, zejména za okolností, kdy došlo ke skandálu, anebo prostě kvůli důvodu zachování úcty.

Nakonec biskup svolá diecézní předsynodní setkání, kterým diecézní fáze vyvrcholí, a spolupracuje s diecézním koordinátorem (koordinátory) při jeho organizaci. Přitom je vhodné usilovat o široké zastoupení z celé diecéze, aby se lidé sešli k modlitbě, naslouchání, reflexi a rozlišování synodální cesty, po které Duch Boží celou diecézi volá. Biskup pak ve spolupráci s diecézním koordinátorem (koordinátory) může diecézní syntézu přezkoumat předtím, než se předloží biskupské konferenci. Je velice důležité si uvědomit, že diecézní syntéza nemá za cíl pozitivně ani negativně reagovat na diecézního biskupa. Má být spíše poctivou zprávou o všem, co lidé během diecézní fáze synodálního procesu sdíleli, a měla by zahrnovat rozmanitost názorů a perspektiv Božího lidu.

Je pochopitelné, že zahájení tohoto konzultačního procesu vyvolá u vedoucích aktérů pastorační nejrůznější pocity, od nadšení a radosti až po obavy, strach, nejistotu, nebo dokonce skepsi. K synodální cestě takto odstíněné reakce často patří. Biskupové mohou vzít tuto směsicí reakcí objevujících se v diecézi na vědomí a zároveň povzbuzovat k otevřenosti vůči Duchu Svatému, který často působí překvapivým a osvěžujícím způsobem. Jako dobrý pastýř svého stáda je biskup povolán jít před Božím lidem, stát v jeho středu a následovat ho, a přitom všem dbát na to, aby se na nikoho nezapomnělo a nikdo se neztratil.

4.3 Úloha kněží a jáhnů v synodálním procesu

Služba kněží a jáhnů má dva zásadní referenční body: na jedné straně je to diecézní biskup a na druhé straně lid svěřený do jejich pastorační péče. Duchovní, kteří jsou přítomní v místní církvi, tak představují užitečný styčný bod mezi biskupem a těmi, kterým slouží.

To kněžím a jáhnům přisuzuje při společném putování uprostřed Božího lidu, ve spojení s biskupem a ve službě věřícím, klíčovou úlohu. Mohou komunikovat s lidem jménem biskupa a stejně tak mohou komunikovat od lidu k biskupovi. Jsou tedy prostředníky společenství a jednoty při budování těla Kristova a pomáhají věřícím putovat společně a kráčet s druhými vpřed uprostřed církve. Stejně tak jsou posly obnovy, když věnují pozornost vyvíjejícím se potřebám svého stáda a poukazují na to, jak Duch Svatý otevírá nové cesty. A konečně jsou to muži modlitby, kteří podporují skutečně *duchovní* zkušenost synodality, aby Boží lid dokázal být pozornější vůči Duchu Svatému a společně naslouchal Boží vůli.

V tomto smyslu hrají kněží a jáhni při doprovázení celého Božího lidu na cestě synodality zásadní úlohu. Jejich úsilí prosazovat a uvádět do praxe synodální způsob života Kristovy církve má zásadní význam. Kněží a jáhni mohou zvyšovat povědomí o synodální povaze církve a významu synodality ve farnostech, duchovních službách a hnutích, kterým slouží. Kněží a jáhni jsou také povoláni k tomu, aby podporovali, povzbuzovali, propagovali a umožňovali rozvíjení diecézní fáze synodálního procesu v místní církvi. Činí tak prostřednictvím participativních orgánů, které jsou již v celé diecézi ustaveny, jako je diecézní pastorační rada, kněžská rada a farní pastorační rady. Výslovně se požaduje zapojení „synodálních“ orgánů místních církví, zejména kněžské rady a pastorační rady (srov. PD, 31). Na cestě synodality se tyto participativní orgány na diecézní úrovni mohou ukázat jako zásadní a od nich „se skutečně může začít formovat synodální církev“ (EC, 7).

Zároveň mohou kněží a jáhni najít nové a kreativní způsoby, jak podpořit autentickou *synodální* zkušenost mezi věřícími laiky, a to ve spojení s iniciativami diecézního biskupa a diecézního koordinátora (celého týmu), ustanoveného pro tento synodální proces. Stojí za zmínku, že konzultace prováděné v rámci diecézní fáze synodálního procesu koordinuje diecézní biskup a jsou určeny „kněžím, jáhnům a věřícím laikům ve svých diecézích, ať už jednotlivě, nebo společně, bez toho, že by opomenuli cenný přínos, který může vzejít od řeholníků a řeholnic“ (EC, 7).

Přípravný dokument nám sděluje, že v Ježíšově službě není „není privilegium spojené s exkluzivitou pozice moci a separace, ale naopak milost pro službu, obsahující požehnání a společenství. Skrze dar Ducha zmrtevýchvstalého Pána mají apoštolové střežit Ježíšovo místo, aniž by ho zaujímali. Nemají Ježíšovu přítomnost jakkoli podmiňovat, nýbrž usnadňovat setkání s ním“ (PD, 19). Stejně tak všichni duchovní, obdaření posvátnými dary a charismaty, které obdrželi díky svému svěcení, mají rozhodující úlohu při zajišťování toho, aby se tato synodální zkušenost stala autentickým setkáním se zmrtevýchvstalým Kristem, setkáním zakotveným v modlitbě, živeným slavením eucharistie a inspirovaným nasloucháním Božímu slovu.

4.4 Harmonogram (ukázka kroků pro diecézní fázi)

Úkoly spojené s fází naslouchání a dialogu se budou v jednotlivých diecézích lišit v závislosti na místních faktorech, obecný postoj ale bude zahrnovat tyto kroky:

1. Jmenování diecézního koordinátora (diecézních koordinátorů)

Každá diecéze by měla vybrat jednu nebo dvě osoby, které budou sloužit jako diecézní koordinátor. V příloze A jsou uvedeny podrobnosti o jejich povinnostech a požadovaných vlastnostech. V ideálním případě jsou jmenovány dvě vedoucí osoby, které tak představují model spoluzodpovědnosti. Pokud je diecézních koordinátorů více, doporučuje se jmenovat alespoň jednu ženu a jednoho muže. Může se jednat jak o dobrovolné, tak o placené pozice a zastávat je mohou osoby, které již v diecézi pracují. Diecézními koordinátorem mohou být kněží, řeholníci nebo laici. Diecéze mohou uvažovat o eventuální úloze diecézního koordinátora (diecézních koordinátorů) i při další službě na cestě synodality v diecézi až do října 2023 a dále.

2. Sestavení diecézního synodálního týmu

Diecézní koordinátor (diecézní koordinátoři) bude (budou) nejspíš muset spolupracovat se základním týmem, který lze sestavit buď na základě otevřeného procesu, v němž lidé projeví svůj zájem, anebo na základě jmenování diecézním biskupem. Členy diecézního synodálního týmu budou pravděpodobně zástupci farností, hnutí, duchovních služeb a řeholních společenství. Mohou být sezváni jako poradní a pracovní orgán pro diecézního koordinátora. Po skončení diecézní fáze současné synody pak diecézní synodální tým ve spolupráci s diecézním biskupem může i nadále pokračovat v prosazování a uskutečňování synodální cesty v diecézi.

3. Rozlišování cesty pro vaši diecézi

Informace o probíhající synodě i pokyny k organizaci konzultačního procesu shrnují *Přípravný dokument a Vademecum*. Tyto dokumenty se mají v různém prostředí využívat různě, v závislosti na dané realitě i výzvách pro místní církve a společnost a také na případných souběžných nebo nedávných synodálních procesech probíhajících v diecézi. S pomocí těchto dokumentů lze provést modlitbou vedenou reflexi, která umožní rozeznat klíčové oblasti, na něž se má diecéze zaměřit.

4. Plánování participačního procesu

Každá diecéze má usilovat o co nejširší účast a zapojení různých platform. Ty by mohly zahrnovat setkání na úrovni farností, mezi farnostmi, ve školních skupinách, místních sdruženích, on-line platformách, ve speciálních jazykových skupinách i skrze vhodné prostředky k oslovení těch, kteří jsou církvi vzdáleni. Ideální by bylo vytvořit příležitosti, kde by si navzájem mohly naslouchat různé skupiny. Měly by se určit a uvolnit zdroje potřebné pro konzultační proces, což zahrnuje celkový rozpočet, hmotné vybavení i on-line platformy. Mezi diecézemi lze rozvinout solidaritu, která by podle potřeby poskytla finanční pomoc a lidské zdroje.

5. Příprava skupinových koordinátorů pro synodální konzultační setkání

Diecézní synodální tým může prostřednictvím moderátorů pořádat synodální konzultační setkání po celé diecézi. Například na synodální konzultace v rámci farnosti může dohlížet moderátor v dané farnosti, který spolupracuje s farním týmem. Všichni koordinátoři musejí

být poučení o duchu, cílech a postojích synodálního procesu a měli by také mít přístup k příslušným zdrojům včetně tohoto *Vademeca* a webových stránek synody. Koordinátoři pak v komunikaci s diecézním synodálním týmem mohou rozlišovat a plánovat nejvhodnější procesy pro své konkrétní skupiny.

6. Zajištění orientačního semináře pro diecézní synodální tým a místní koordinátory

Vzhledem k tomu, že úroveň porozumění synodalitě a zkušeností s ní se v jednotlivých diecézích pravděpodobně liší, je možné uspořádat formační semináře, které lidem poskytnou orientaci v oblasti synodality a vybaví je základními dovednostmi pro synodální procesy. Mezi tyto dovednosti bude patřit vedení synodálních konzultačních setkání a tato základní formace je sama o sobě cenným výsledkem současného synodálního procesu. V příloze B je uveden náčrt toho, jak může takové synodální konzultační setkání probíhat. Nejdůležitější je přijmout vhodné metody, které usnadňují pozorné naslouchání, upřímné sdílení a společné duchovní rozlišování. Další zdroje jsou k dispozici na webových stránkách synody.

7. Komunikace se všemi

Pro zvýšení informovanosti a podporu účasti je možné zařídit širokou propagaci synody s cílem informovat o jejím významu a cílech i o tom, jak se jí lidé mohou zúčastnit. Některé příklady propagačních materiálů jsou uvedeny na webových stránkách.

8. Provádění, monitorování a řízení procesu synodálních konzultací

Jakmile je vše připraveno, začíná proces synodálních konzultací. Jádrem této fáze jsou synodální konzultační setkání, která se konají po celé diecézi. K zahájení diecézní fáze lze uspořádat diecézní liturgickou slavnost a vzývat Ducha Svatého, aby celý proces vedl. V průběhu diecézní fáze by diecézní koordinátor měl udržovat pravidelný kontakt s moderátory skupin synodálních konzultačních setkání napříč diecézí, a tak sledovat pokrok, poskytovat podporu tam, kde je to potřeba, a usnadňovat výměnu nápadů, osvědčených postupů a rodící se zpětné vazby. Je vhodné stanovit datum pro předložení zpětné vazby z konzultací, která se přitom může řídit pokyny pro diecézní syntézu, jak jsou shrnuty níže.

9. Diecézní předsynodní setkání

Důrazně se doporučuje, aby konzultační proces v diecézi vyvrcholil diecézním předsynodním setkáním, jehož součástí bude liturgická slavnost. K účasti by se mělo přizvat široké zastoupení osob z celé diecéze s cílem společně se modlit, naslouchat, přemýšlet a rozlišovat synodální cestu, po které Duch Boží celou diecézi zve. Návrhy na uspořádání tohoto setkání jsou uvedeny v příloze C.

10. Příprava a předložení diecézní syntézy

Nakonec se má připravit diecézní syntéza, která bude vycházet ze všech shromážděných ohlasů z celé diecéze a také z průběhu předsynodního setkání. Navrhovaná osnova je uvedena v příloze D. Syntézu je třeba do stanoveného data předložit biskupské konferenci.

Po dokončení by také měla být představena veřejnosti v diecézi. Diecézní koordinátor (diecézní koordinátoři) by měl setrvat ve své funkci po celou dobu synodálního procesu, a to přinejmenším do zasedání biskupské synody v říjnu roku 2023, přičemž její úloha může pokračovat také po tomto datu. V následných fázích současné synody bude styčným bodem pro biskupské konference a kontinentální shromáždění a může také napomoci v tom, aby diecéze zůstala zapojena do synodálního procesu. V případě potřeby může také zajistit hladký přechod k realizaci všech návrhů vznesených během konzultací v diecézi. Ostatně tento synodální proces není konec, ale nový začátek.

4.5 Základní prvky synodální zkušenosti

Kroky uvedené výše v části 4.4 slouží jako vodítko. Diecézní fáze nakonec zahrnuje podobné „přísady“ jako shromáždění biskupské synody, i to, které se uskuteční v Římě v říjnu roku 2023. Těmito přísadami jsou: liturgická slavnost na zahájení, setkání ve velkém shromáždění, setkání v malých skupinkách, chvíle ticha a modlitby, neformální rozhovory, společné zážitky (jako jsou poutě, umělecké projevy a zkušenosti se zranitelnými, handicapovanými a seniory) a liturgická slavnost na závěr. Tyto základní složky synodality lze snadno přizpůsobit místním podmínkám, a tak podpořit plodnou synodální zkušenost ve vaší místní církvi, přičemž je třeba mít na paměti zásady, postoje a úskalí uvedené výše ve 2. části.

5. Prameny pro uspořádání synodálního procesu

5.1 Metodologie diecézního synodálního procesu

Každá diecéze dokáže rozpoznat cesty, jež v největší míře lidem dané diecéze umožní, aby jejich synodální zkušenost byla vedená Duchem Svatým. Zvláštní pozornost má být přitom věnována těm, jejichž hlasy nebylo v minulosti slyšet. Na webových stránkách synody jsou k dispozici rady a zdroje, jak toho dosáhnout.

Jak bylo zmíněno výše, jednotlivci a skupiny jsou vybízeni k účasti na synodálním procesu, a to prostřednictvím jejich místní církve. Nicméně je také možné, aby jednotlivci a skupiny poskytli své příspěvky přímo generálnímu sekretariátu biskupské synody (EC, 6).

V rámci každé místní církve by měla být setkání nastavena takovým podnětným způsobem, aby synodální zkušenost přinesla v místním kontextu co nejvíce plodů. Ideálně by více než jedno z těchto „synodálních konzultačních setkání“ mělo být uspořádáno pro stejnou skupinu účastníků, a to proto, aby bylo možné jít více do hloubky a vést intenzivnější dialog. Jako alternativa mohou být sestaveny nové skupiny tak, aby se dostalo sluchu více lidem a získal se přístup k různorodějším názorům a zkušenostem.

Jednotlivci mohou poskytnout svou zpětnou vazbu z konzultací také přímo diecézi. Pro individuální návrhy ke konzultacím by měly být vhodným způsobem rozeslány náležité informace a materiály tak, aby vyjádřené názory mohly být zahrnuty do diecézní syntézy.

Je třeba podpořit spíše společné zkušenosti ze synodálního procesu než příspěvky jednotlivců, protože společné zkušenosti lépe poukazují na synodálního ducha společného putování. V tomto smyslu lze těm, kdo poskytují své příspěvky jako jednotlivci, navrhnout, aby využili videí, videokonferencí, zamyšlení nad Písmem svatým a modlitby, a tak se těsněji připojili k praxi synodality.

Konání synodálních konzultačních setkání, kterých se účastní více farností, může být dobrým způsobem, jak shromáždit řadu osob s různým socio-ekonomickým zázemím, různého etnického původu a věku atd. K naplánování společných synodálních konzultačních setkání se mohou sejít dvě nebo i více farností. Ve sdílení se mohou zaměřit na společné relevantní zkušenosti, jako jsou výzvy, kterým jako křesťané čelí, co s sebou nese být součástí církve během pandemie covid-19, nebo něco, co se vztahuje k jejich situaci. Organizační tým lze sestavit v rámci několika farností.

Také vás vybízíme, abyste začlenili témata synodality a tohoto synodálního konzultačního procesu do již naplánovaných setkání na místní nebo diecézní úrovni, nakolik je to jen možné. V tomto smyslu může diecézní fáze synodálního procesu obohatit stávající pastorační program pro rok 2021–2022 a zároveň být některými svými novými prvky inspirativní.

5.2 Neformální rozměr synodálního procesu

Vzájemné naslouchání se stává bohatším tím, že se dotyční vzájemně poznávají a povídají si spolu o životě. Může být velmi prospěšné, pokud se dotyční zúčastní nějaké společné aktivity předtím, než se začnou setkávat a vést mezi sebou dialog.

Mezi několika příklady aktivit, které lze uskutečnit společně, patří pouť, [akce se] sociálním či charitativním přesahem nebo prostě společné jídlo. Kromě toho, že se tímto mezi účastníky rozvíjí vzájemná důvěra, by mohly takové aktivity též přispět k vyšší míře zapojení osob, které přitahují spíše praktické činnosti než intelektuální diskuse.

Tento přístup odpovídá Ježíšovu příkladu, když shromažďoval své učedníky u stolu, chodil s nimi nebo s nimi prostě trávil čas. Může být důležité dopřát účastníkům dostatečný čas a vhodný prostor ke společnému jídlu a pití během přestávek, čímž lze prodloužit vzájemné naslouchání, a to v podobě méně formálních a více spontánních rozhovorů. Toto může otevřít dveře k plodnějšímu zapojení lidí, kterým jsou formální setkání méně příjemná, stejně tak jako může skýtat příležitosti ke spontánnímu vyjasnění určitých otázek.

Účast na aktivitách spojených s fyzickým výkonem, na kulturních, sociálních a charitativních akcích přispívá k vytváření společenství mezi účastníky a k obnově církve prostřednictvím nové zkušenosti vzájemného bratrství.

5.3 Hlavní otázky ke konzultacím

Tato synoda předkládá následující základní otázku: *Synodální církev při hlásání evangelia „putuje společně“. Jak se toto „společné putování“ aktuálně realizuje ve vaší místní církvi? K jakým krokům nás vybízí Duch Svatý, aby toto společné putování bylo intenzivnější?* (PD, 26)

Při hledání odpovědi je možné:

- a) Ptát se: Jaké zkušenosti z vaší místní církve se vám vybaví při této základní otázce?
- b) Zaměřit se na tyto zkušenosti podrobněji: Jaké radosti přinesly? Jaké těžkosti a překážky přivodily? Jaká zranění evokovaly? Jaké intuice vyvolaly?
- c) Zaměřit se na plody, o které se lze podělit: Kde v těchto zkušenostech zaznívá hlas Ducha Svatého? Co od nás žádá? Jaké prvky lze potvrdit, co lze postupně změnit? Jaké kroky udělat? V čem nacházíme konsensus? Jaké obzory se před naší místní církví otevírají?

S cílem pomoci lidem hlouběji rozpracovat tuto základní otázku zdůrazňují následující témata významné aspekty „žité synodality“ (PD, 30). Při zodpovídání těchto otázek je užitečné mít na mysli, že ono „společné putování“ se odehrává ve dvou hluboce propojených liniích. Zaprvé putujeme jeden s druhým jako Boží lid. Zadruhé jako Boží lid putujeme spolu s celou lidskou rodinou. Tyto dva úhly pohledu se navzájem obohacují a jsou užitečné pro proces našeho společného rozlišování, které má vést k hlubšímu společenství a plodnějšímu poslání.

Otázky uvedené u každého z následujících deseti témat mohou být využity jako odrazový můstek nebo užitečný návod. Vaše konverzace a dialog se [však] nemusí omezovat [pouze] na tyto otázky:

1. NA SPOLEČNÉ CESTĚ

V církvi a ve společnosti jdeme jeden vedle druhého po stejné cestě. Kdo jsou v naší místní církvi ti, kteří „jdou společně“? Kdo jsou ti, u kterých se zdá, že zůstávají více stranou? Jakým způsobem jsme voláni k tomu, abychom se ve větší míře stávali společníky na cestě? Jaké skupiny nebo jednotlivci jsou zanecháni na okraji?

2. NASLOUCHAT

Naslouchání je první krok, ale vyžaduje otevřenou mysl a otevřené srdce, bez předsudků. Jak k nám Bůh promlouvá hlasy, které často ignorujeme? Jak se naslouchá laikům, zvláště ženám a mladým lidem? Co usnadňuje nebo ztěžuje naše naslouchání? Jak dobře nasloucháme těm, kdo žijí na okraji společnosti? Jak je zakomponováno to, co říkají zasvěcené osoby? Co představuje určitá omezení v naší schopnosti naslouchat, zvláště těm,

kteří mají názor odlišný od našeho? Jaký prostor se poskytuje hlasu menšin, zvláště hlasu osob, které zakoušejí chudobu, odsunutí na okraj společnosti nebo sociální vyloučení?

3. UJMOUT SE SLOVA

Všichni jsou vybízeni, aby mluvili odvážně a otevřeně, tedy svobodně, pravdivě a s láskou. Co nás uschopňuje a co nám brání, abychom v naší místní církvi a ve společnosti mluvili odvážně, otevřeně a odpovědně? Kdy a jak dokážeme říci to, co je pro nás důležité? Jak funguje vztah s místními médii (nejen katolickými)? Kdo mluví jménem křesťanského společenství a jak jsou tyto osoby vybírány?

4. SLAVIT

„Společné putování“ je možné pouze tehdy, pokud vychází ze společného naslouchání Božímu slovu a slavení eucharistie. Jak inspirativní a určující pro náš společný život a naše poslání je v našem společenství modlitba a liturgické slavení? Jak ovlivňují naše nejdůležitější rozhodnutí? Jak napomáháme tomu, aby se všichni věřící účastnili liturgie aktivně? Jaký prostor je dán možnosti zapojit se do služby lektora a akolyty?

5. SPOLUZODPOVĚDNOST ZA MISIJNÍ POSLÁNÍ

Synodalita slouží misijnímu poslání církve; všichni členové jsou voláni k tomu, aby se na něm podíleli. Protože jsme všichni učedníky – misionáři, jak je každá pokřtěná osoba volána k tomu, aby se podílela na misijním poslání církve? Co brání pokřtěným, aby byli aktivními misionáři? Jaké misijní oblasti zanedbáváme? Jak společenství podporuje své členy, kteří různým způsobem slouží společnosti (sociální a politická angažovanost, vědecký výzkum, vzdělávání, podpora sociální spravedlnosti, ochrana lidských práv, péče o životní prostředí atd.)? Jak církev pomáhá těmto svým členům, aby svou službu pro společnost vykonávali misionářským způsobem? Jak se určuje, které misijní záležitosti budou vybrány jako ty, jimž je třeba se věnovat, a kdo toto určuje?

6. VÉST DIALOG V CÍRKVI A VE SPOLEČNOSTI

Dialog si žádá vytrvalost a trpělivost, ale umožňuje také vzájemné porozumění. Do jaké míry se v našem společenství scházejí k dialogu lidé odlišných národností? Kde se v rámci naší místní církve odehrává dialog a jakým způsobem? Jak podněcujeme spolupráci se sousedními diecézemi, náboženskými společenstvími v dané oblasti, s laickými sdruženími a hnutími atd.? Jak se přistupuje k rozdílným představám nebo ke konfliktům a potížím? Jakým zvláštním záležitostem v církvi a společnosti potřebujeme věnovat větší pozornost? Jakou zkušenost ohledně dialogu a spolupráce máme s příslušníky jiných náboženství a s těmi, kteří nemají k náboženství žádný vztah? Jak vede církev dialog s jinými oblastmi

společnosti a jak se od nich učí: oblast politiky, ekonomiky, kultury, občanská společnost a lidé žijící v chudobě?

7. S JINÝMI KŘEŠŤANSKÝMI DENOMINACEMI

Dialog mezi křesťany různých vyznání, vzájemně spojených jedním křtem, má na synodální cestě zvláštní místo. Jaké vztahy má naše církevní společenství s členy jiných křesťanských tradicí a denominací? Co nás spojuje a jak putujeme společně? Jaké plody jsme získali tím, že putujeme společně? Jaké existují potíže? Jaký další krok kupředu můžeme učinit ohledně společného putování?

8. AUTORITA A SPOLUÚČAST

Synodální církev je církví participující a spoluodpovědnou. Jak naše církevní společenství stanovuje cíle, o které je třeba usilovat, způsoby, jak jich dosáhnout, a kroky, které je třeba učinit? Jak se v rámci naší místní církve vykonává autorita nebo vedení? Jak jsou do praxe uváděny týmová práce a spoluodpovědnost? Jak a kdo provádí vyhodnocování? Jaké podpory se dostává službám svěřovaným laikům a jak je podněcována odpovědnost laiků? Je naše zkušenost se synodalitou na místní úrovni plodná? Jak fungují synodální orgány na úrovni místní církve (pastorační rady ve farnostech a diecézích, kněžská rada atd.)? Jak můžeme podpořit synodální přístup v našem zapojení a ve vedení?

9. ROZLIŠOVAT A ROZHODOVAT

V synodálním duchu činíme rozhodnutí na základě rozlišování toho, co Duch Svatý říká prostřednictvím celého našeho společenství. Jaké metody a procesy aplikujeme, když se rozhodujeme? Jak je lze zlepšit? Jak v rámci hierarchických struktur podněcujeme zapojení do rozhodovacího procesu? Pomáhají nám naše metody, které aplikujeme při rozhodování, k tomu, abychom naslouchali celému Božímu lidu? Jaký je vztah mezi konzultacemi a rozhodnutími a jak je uvádíme do praxe? Jaké využíváme nástroje a postupy ve prospěch transparentnosti a odpovědnosti? Jak můžeme růst ve společném duchovním rozlišování?

10. FORMOVAT SE V DUCHU SYNODALITY

Synodalita s sebou nese vnímavost pro změnu, formaci a neustálé učení se. Jak naše církevní společenství formuje lidi, aby byli ve větší míře schopni „putovat společně“, vzájemně si naslouchat, zapojovat se do misijního poslání a do dialogu? Jaká formace je nabízena k posílení schopnosti rozlišovat a vykonávat autoritu synodálním způsobem?

Na webových stránkách synody jsou k dispozici návrhy, jak předložit tyto otázky různým skupinám osob, a to jednoduchým a přitažlivým způsobem. Žádná diecéze, farnost nebo

církevní skupina by si neměly klást za cíl zodpovědět všechny tyto otázky, ale měly by být schopny rozlišit ty aspekty synodality, které se nejvíce týkají jejich kontextu, a na ty se soustředit. Účastníci jsou vybízeni, aby sdělovali své zkušenosti z reálného života upřímně a otevřeně a aby se společně zamýšleli nad tím, co jim může Duch Svatý odhalovat, když své zkušenosti sdílí s druhými.

SLOVO PODĚKOVÁNÍ

Upřímné poděkování patří všem, kdo organizují a koordinují tento synodální proces a zapojují se do něj. Vedeni Duchem Svatým se stáváme živými kameny, jejichž prostřednictvím si Bůh vytváří církev, kterou si ve třetím tisíciletí přeje (srov. 1 Petr 2,5). Kéž se Panna Maria, Královna apoštolů a Matka církve, za nás přimlouvá, abychom společně putovali cestou, kterou nám Bůh připravil. Kéž nás, jako v horní místnosti o Letnicích, provází její mateřská péče a přímluva, když jedni s druhými vytváříme společenství a plníme své poslání ve světě. Jako Boží lid spolu s ní řekněme: „Ať se mi stane podle tvého slova“ (Lk 1,38).

Dodatek A

Diecézní koordinátor/tým

Každá diecéze by si měla vybrat jednu nebo dvě osoby, které budou činné jako diecézní koordinátoři, respektive jako spoluzodpovědní za diecézní fáze synodálních konzultací. Pokud je to možné, koordinátor (koordinátoři) by měl sestavit tým, který s ním bude spolupracovat.

Místo jmenování jednoho koordinátora se doporučuje model spoluzodpovědnosti, protože tento model reflektuje synodální charakter procesu. Vybízíme vás, abyste pracovali spolu s kolegou a spolupracovali *s týmem*, a tak se jeden od druhého učili, sdíleli odpovědnost a přispěli k vyšší míře tvořivosti a vitality synodálního procesu ve své diecézi. Práce diecézního koordinátora/koordinátorů/týmu bude zahrnovat následující obecné funkce nebo úkoly:

- Působit jako „spojník“ mezi diecézí a biskupskou konferencí (a jejím koordinátorem nebo týmem).
- Působit jako referenční bod/referenční body pro farnosti a jiná církevní uskupení v diecézi ve věci synodálních konzultací.
- Působit jako hlavní kontaktní osoba pro diecézního biskupa ve věci synodálního procesu.
- Pracovat synodálním způsobem s týmem na rozpracování způsobu, jak se nejen témata a záležitosti týkající se synodality (jak načrtne generální sekretariát biskupské synody a generální sekretariát biskupské konference), ale i proces sběru, analýzy a syntézy výstupů z konzultací, konaných napříč diecézí, předloží v rámci diecézního procesu a jak se o všem výše uvedeném bude diskutovat.
- Vybízet všechny farnosti, aby se zapojily do konzultačního procesu tak, že budou organizovat setkání. Tím se zapojí do synodálního na místní úrovni. Aby farnosti podnítily [v lidech] větší smysl pro společenství a společnou cestu, mohou se připojit i k jiným farnostem. Diecézní koordinátor/koordinátoři/tým mají vybízet farnosti k posílení ducha bratrství, spoluodpovědnosti a k plnému a aktivnímu zapojení nositelů svěcení, zasvěcených osob a laiků – mužů i žen – daného společenství, včetně dětí, mladých lidí, nesezdaných osob, sezdaných párů, rodin a seniorů. Tím

bude konzultační proces reflektovat sociálně-ekonomickou různorodost a kulturní/etnický původ a schopnosti dotčené místní oblasti, a zároveň podnítí konzultace s těmi, kdo jsou méně aktivní v praktikování katolické víry, s těmi, kdo přináležejí k různým křesťanským denominacím a jiným tradicím víry, a s těmi, kdo bydlí na území místního nebo civilního společenství, ale nejsou s farností nijak propojeni.

- Vybízet všechny osoby, jimž byla církví svěřena nějaká služba, hnutí, církevní subjekty a oddělení/úřady v rámci diecéze, aby poskytly vstupní informace k otázkám obsaženým ve *Vademecu* a v doprovodných dokumentech, a to z pohledu jejich zvláštní služby nebo oblasti, na kterou se zaměřují. Každá z těchto skupin může v diecézi vést své vlastní konzultace nebo spolupracovat s jinou skupinou a/nebo farností. Mělo by se usilovat o to, aby do konzultačního procesu byly zapojeny všechny nejrůznější apoštoláty, kultury, společenství, skupiny, iniciativy a ekumenické/mezináboženské snahy v rámci diecéze, abychom si více uvědomili, co znamená autenticky zažít synodalitu na úrovni místní církve.
- Nabízet školení a doprovázení (formou workshopů, webinářů, videí, poskytováním materiálů a/nebo osobní pomoci) těm, kteří budou zodpovědní za vykonávání a usnadňování konzultačního procesu na místní úrovni (ve farnostech, společenstvích atd.), a tak jim pomoci porozumět významu synodality, cílům aktuálního synodálního procesu a rysům synodální praxe, kterou se snaží posílit (ohledně dalších informací si prosím vyhledejte příslušné části *Vademeca* nebo navštivte webové stránky [synody](#)).
- Rozpracovat metody k získání vstupních informací z konzultačního procesu napříč diecézí a seznámit s tímto procesem farnosti, diecézní skupiny, řeholní společenství a hnutí, a tak dosáhnout *co nejvyšší možné míry participace*. Toto může zahrnovat:
  - Doporučení, aby farnosti/společenství jmenovaly svého farního koordinátora /farní tým, který by uskutečňoval konzultace.
  - Doporučení, aby farnosti/společenství zorganizovaly jedno, dvě nebo více konzultačních setkání s lidmi v rámci místního společenství. Farnosti/společenství mohou vyjádřit přání, aby se konaly zvláštní konzultace s určitými skupinami (například dospívající, mladí dospělí, sezdané dvojice, migranti a uprchlíci, ti, kdo jsou méně aktivní co do své víry, a ti, kdo mají zkušenosti s chudobou a vyloučením na okraj společnosti).

- Doporučení, aby farnosti našly způsob, jak shrnout každou konzultaci/rozhovor nebo vyhotovit o nich (buď za pomoci sekretáře/zapisovatele, dále tím, že budou setkání zaznamenávat elektronicky, tím, že účastníci nebo osoby napomáhající průběhu setkání nahrají své poznámky v on-line podobě, nebo jiným způsobem).
  - Stanovení konkrétního termínu, do kdy se všechny vstupní informace zašlou diecéznímu koordinátorovi/týmu, a jakou formou.
  - Výzvy, aby se po ukončení konzultačního procesu konala setkání s těmi, kdo se do něj zapojí, a s dalšími osobami, a to proto, aby dotyční byli informováni o tom, co bylo na základě poskytnutých vstupních informací vykonáno, a aby se mohli zamýšlet nad dalšími kroky, které na místní úrovni povedou k začlenění ducha a stylu synodality.
- Být v pravidelném kontaktu s každou farností/společenstvím během konzultační fáze, a to podporou, povzbuzováním, doprovázením a zdůrazňováním vděčnosti v průběhu procesu.
  - V daný čas shromažďovat shrnutí/vstupní informace/poznatky z místních konzultací.
  - Dohlížet na organizování diecézního předsynodního setkání (viz Dodatek C).
  - Provádět analýzu a syntézu sesbíraných vstupních informací a sestavit *jedno stručné diecézní shrnutí* čítající maximálně **deset stran**, které pak bude dodáno biskupské konferenci do termínu stanoveného biskupskou konferencí. Toto shrnutí by mělo být vypracováno týmem spolupracujícím s diecézním koordinátorem/diecézními koordinátory, a to v součinnosti s biskupem a/nebo osobou jím určenou (viz Dodatek D).
  - Zaslát v daný čas diecézní shrnutí biskupské konferenci.

Diecézní koordinátor by měl mít následující vlastnosti:

- Duchovně vyzárlá osoba s živou vírou.
- Přirozený sklon ke spolupráci.
- Schopnost efektivně komunikovat.
- Schopnost shrnovat různorodé informace.

- Schopnost dobře vycházet s lidmi s různým kulturním, generačním a církevním profilem.
- Znalost diecézních struktur a procesů.
- Předchozí zkušenost nabytá prací v iniciativách vyžadujících spolupráci nebo v synodálních procesech.
- Pokora při práci se spoluzodpovědným a/nebo týmem, vlídná otevřenost vůči názorům a talentům druhých, stejně jako odvaha zkoušet nové postupy.

Je třeba poznamenat, že diecézní koordinátor nemusí být součástí kléru. Pokud je aplikován model spoluzodpovědnosti, velice se doporučuje, aby to byl jeden muž a jedna žena. Alespoň jeden z nich by měl být laik.

Tým spolupracující s diecézním koordinátorem by měl zrcadlit různorodost diecéze a měl by zapojit diecézní lídry: laiky (ženy a muže), kněžstvo a zasvěcené osoby, a to různého kulturního původu, různého věku a různé životní cesty tak, aby byla zastoupena různá poslání a charismata církve, zvláště diecézní pastorece mládeže, rodin, migrantů a uprchlíků a chudých. Věci by prospělo, pokud by někteří členové týmu měli zkušenosti s prací v místních, diecézních nebo národních synodálních procesech nebo podobných aktivitách.

* **Poznámka:** Ve *Vademecu* a všech doprovodných dodatcích a zdrojích odpovídá termín „diecéze“ místním církvím obecně a může být nahrazen termínem *eparchie*, *ordinariát* nebo jiným ekvivalentním církevním subjektem.

Dodatek B

Doporučený návod na organizování synodálního konzultačního setkání

Synodální konzultační setkání mohou být pořádána napříč různými skupinami ve farnosti nebo tak, že se shromáždí různé osoby z různých farností. Jiné diecézní subjekty nebo řeholní a laické organizace také mohou spolupracovat tím, že zorganizují konzultační setkání. Následující text je obecným návodem ke krokům, které mohou být učiněny.

1. Na místní úrovni může být sestaven **organizační tým**, který bude plánovat a realizovat konzultační proces a setkání a zajišťovat to, jak oslovit lidi a najít nejvhodnější metody k posílení dialogu a k větší participaci na autentické synodální praxi.
2. **Zapojení** lze podpořit prostřednictvím farních ohlášek, sociálních médií, dopisů atd. S využitím jak místních sousedských vztahů, tak církevních institucí jako škol a sociálních center lze zvláštním způsobem vyvinout úsilí pro nalezení a oslovení těch, jejichž kontakt s církevním společenstvím nebyl po určitou dobu pravidelný. Péče by se měla věnovat tomu, aby byli zapojeni ti, kdo jsou vyloučeni na okraj společnosti nebo jejichž hlas není často brán v potaz.
3. Mezi těmi, kteří se zapojí, tedy účastníky, by měly být ideálně osoby, které jsou z **různých** společenství, disponují různými zkušenostmi, mají různý kulturní původ, jsou různého věku a mají různou životní cestu. Definitivní velikost skupiny může být odvislá od místa, které je k dispozici pro konání setkání, a od počtu osob, které přispívají k jejich hladkému průběhu.
4. Asi 2–3 týdny před konáním setkání by všem účastníkům měly být zaslány **podklady** k modlitbě a úvahám. Ty mohou obsahovat stručný průpravný text o synodalitě, hlavní otázku/otázky ke zvážení a doporučené formy modlitby a uvažování o těchto otázkách, včetně návrhů úryvků z Písma svatého. Účastníci by také měli být vyrozuměni o metodách, které budou na synodálním setkání aplikovány. Měli by si vyhradit čas na osobní přípravu za využití všech těchto podkladů, protože toto je pro plodný dialog zásadní.
5. Hlavní otázky k zamyšlení by měly být relevantní a stručné. Často je lepší mít před sebou méně otázek, které mohou být rozpracovány do hloubky, než velké množství otázek, kterým by byla věnována jen povrchní pozornost. Tato synoda předkládá následující **základní otázku**: *Synodální církev při hlásání evangelia „putuje společně“. Jak se toto „společné putování“ aktuálně realizuje ve vaší místní*

církví? K jakým krokům nás vybízí Duch Svatý, aby toto společně putování bylo intenzivnější? (PD, 26)

Abychom našli odpověď na tuto otázku, jsme vybízeni:

- *Vybavit si své zkušenosti:* Jaké zkušenosti s naší místní církví tato otázka vyvolává?
- *Znovu si projít tyto zkušenosti, a to hlouběji:* Jaké radosti přinesly? S jakými potížemi a překážkami se potýkaly? Jaké rány odhalily? Jaké poznatky vynesly na světlo?
- *Shromáždit plody, které je třeba sdělit:* Kde v těchto zkušenostech zaznívá hlas Ducha Svatého? Co od nás Duch Svatý žádá? Jaké body mají být stvrzeny, jaké mají naděje na změnu, jaké kroky mají být učiněny? Kde nacházíme konsensus? Jaké cesty se naší místní církví otevírají?

Často je pro účastníky velmi přínosné, když se zamýšlí nad cestou, kterou jejich místní společenství do tohoto okamžiku urazilo. Jaká byla minulost života z víry tohoto společenství? Jak společenství dospělo do bodu, ve kterém se nyní nachází? Jak na této cestě byl přítomen Bůh? Společné rozpomínání se na to, co se stalo, často pomůže upevnit dané společenství a usměrnit jeho další cesty.

S cílem pomoci lidem hlouběji rozpracovat tuto základní otázku bylo sestaveno deset témat, která zdůrazňují významné aspekty „žité synodality“ (PD, 30). Otázky uvedené u každého z těchto deseti témat lze využít jako odrazový můstek nebo užitečný návod k obohacení konzultací. Tyto otázky jsou obsaženy v části 5 *Vademeca* a jejich podrobnější verze je k dispozici v doprovodných materiálech na [webových stránkách synody](#).

1. Mělo by být zaručeno, že v souladu se zvolenou metodou a formou konzultačního setkání je skupině k dispozici dostatek osob, které napomáhají průběhu setkání, a že tyto osoby byly ohledně realizace procesu odpovídajícím způsobem zaškoleny. Měl by se také určit tým osob, které připraví **shrnutí** konzultací.
2. Zásadní roli na setkáních hrají **společná modlitba a liturgie**. Naslouchání jeden druhému staví na naslouchání Božímu slovu a vnuknutím Ducha Svatého. K prosbě o Boží vedení a inspiraci lze využít relevantní formy modlitby, a tak umožnit Bohu, aby prohloubil naše vzájemné vztahy. V tomto směru mohou být velmi užitečnými nástroji liturgie a společné rozjímání nad Písmem svatým.

3. Lze užít určité vhodné metody pro **vedení dialogu ve skupině**, který odpovídá principům synodality. Například metoda **duchovní konverzace** podněcuje aktivní zapojení, pozorné naslouchání, promyšlené vyjadřování a duchovní rozlišování. Účastníci vytvářejí skupinky o cca 6–7 osobách s různým původem a životní cestou. Tato metoda zabere minimálně hodinu a zahrnuje tři kola. V prvním kole se každý podělí o plody své modlitby ve vztahu k předem položeným otázkám k zamyšlení (viz #5 tohoto Dodatku). V tomto kole neprobíhá žádná diskuse a všichni účastníci jednoduše pozorně naslouchají každé osobě a všímají si toho, jak v jejich nitru, v nitru osoby, jež hovoří, a ve skupině jako celku dochází k hnutím Ducha Svatého. Potom následuje chvíle ticha, aby si každý uvědomil svá vnitřní hnutí. V druhém kole si účastníci vzájemně sdělují to, co je v prvním kole nejvíce oslovilo a co jimi pohnulo během chvíle ticha. Může dojít také k určitému dialogu, přičemž se dbá na zachování stejné duchovní pozornosti. Potom opět následuje chvíle ticha. Konečně ve třetím kole se účastníci zamýšlí nad tím, co se jim jeví jako aspekty, které v konverzaci rezonují, a co se jim nejvíce dotklo. Také se objevují nové poznatky, a dokonce i nevyřešené otázky. Konverzaci mohou uzavřít spontánní modlitby vyjadřující vděčnost. Je obvyklé, že každá skupinka má osobu, která napomáhá průběhu výše popsaného, a zapisovatele. (Podrobný popis tohoto procesu je k dispozici na [webových stránkách synody](#).)
4. Jakmile ve skupině proběhl dialog, účastníci by v rámci své skupinky měli **zpětně zhodnotit** a sdílet to, co zakusili během uskutečněného procesu. Co zakusili? Jaké byly zdary a nezdary? Jaké nové a osvěžující poznatky bylo možné objevit? Co se naučili o postupech synodálního charakteru? Jakým způsobem byl během jejich společného času přítomen Bůh a jak působil?
5. Účastníci by potom měli rozhodnout, jakou **zpětnou vazbou**, kterou chtějí sdílet organizačnímu týmu/týmu napomáhajícímu synodálnímu procesu. Jako základ pro tuto zpětnou vazbu na místní úrovni lze využít otázek doporučených pro diecézní shrnutí, jak jsou naznačeny v části 4 *Vademeca* (viz také Dodatek D).
6. Všichni účastníci se potom mohou společně sejít, a tak setkání zakončit. Jeden zástupce z každé skupinky může krátce referovat o tom, co skupinka zakusila. Účastníci by měli být informováni o další fázi synodálního procesu tak, aby věděli, jak svými vstupními informacemi prospějí celé církvi. Doporučuje se, aby setkání bylo zakončeno díkůvzdáním, a to ve formě modlitby nebo písně.
7. Po setkání se mohou členové organizačního týmu/týmu napomáhajícímu synodálnímu procesu setkat a zpětně zhodnotit vše, co zakusili, a připravit shrnutí vyplývající ze zpětných vazeb poskytnutých všemi skupinkami. Potom mohou postoupit svou syntézu diecéznímu koordinátorovi.

8. Pokud není možné, aby se lidé účastnili setkání osobně nebo on-line formou, měla by být vyvinuta snaha tyto osoby [přesto] kontaktovat: textovými zprávami, telefonáty, rádiem nebo jinými vhodnými prostředky. Je důležité učinit vše pro to, abychom naslouchali hlasu každého člověka, zvláště těch, kteří jsou vyloučeni na okraj společnosti.

Ohledně dalších zdrojů prosím navštivte [webové stránky synody](#).

Dodatek C

Diecézní předsynodní setkání

Každá místní církev završí diecézní fázi diecézním předsynodním setkáním. Toto setkání je příležitostí, aby se sešli různí diecezáni, a to k liturgické slavnosti, ke společné modlitbě, k zamyšlení nad zkušenostmi se synodálním procesem v dané diecézi, k naslouchání zpětné vazbě, která vzešla ze synodálních konzultačních setkání napříč diecézí, k rozhovorům o současné realitě místní církve a o znameních času a k rozlišování výzev Ducha Svatého určených dané diecézi na její synodální cestě. Zatímco během diecézní fáze se mnohé z konzultačního procesu mohlo uskutečnit v rámci specifických společenství místní církve, jakými jsou farnosti, osoby, jimž byla církví svěřena nějaká služba, a další církevní skupiny, cílem diecézního předsynodního setkání je shromáždit reprezentativní vzorek typický pro celou diecézi, včetně menšinových skupin a osob žijících na okraji společnosti, a umožnit účastníkům, aby se spolu modlili, naslouchali, zamýšleli se a rozlišovali. Po takovém setkání by měl být výstup diecézního předsynodního setkání včleněn do diecézního shrnutí jako jeho součást, spolu se zpětnou vazbou, která vzešla ze synodálních konzultačních setkání napříč diecézí. (Ohledně dalších informací o diecézním shrnutí, viz Dodatek D.)

Cíle

- a. Završit měsíce trvající diecézní fázi synodálních konzultací s Božím lidem.
- b. Slavit a zamýšlet se nad skutečnostmi, které se začínají rýsovat, a nad tím, co lidé prožili v rámci společného diecézního putování synodální cestou.
- c. Zdůraznit hlavní témata diecézních konzultací ve spolupráci s vybranou skupinou zástupců z různých společenství fungujících v diecézi.
- d. Zapojit členy různých společenství (farnosti, osoby, jimž byla církví svěřena nějaká služba, hnutí, školy, kněžstvo, řeholní společenství, osoby žijící na okraji společnosti, mladé lidi, kulturně definované skupiny atd.) do úvah o zkušenostech z konzultačního procesu a o tom, co do něj bylo vloženo jako vstupní informace, v optice diecézního shrnutí formulovaného na základě zpětné vazby získané napříč diecézí.
- e. Naslouchat tomu, co prostřednictvím diecezánů říká Bůh, rozlišovat jeho vůli pro danou místní církev a cesty, ke kterým Bůh církev v dané diecézi vybízí, aby tak směřovala k hlubšímu společenství, k vyšší míře aktivního zapojení a k plodnějšímu poslání.
- f. Poukázat na příklady z nejlepší praxe (best practices), na synodální cesty a nové impulsy a živoucí síly vedoucí k tomu, aby církev byla církví synodální a putovala více společně, k vzájemnému naslouchání a ke spoluodpovědnosti.

- g. Vypracovat diecézní shrnutí, které obsahuje to, co sděloval Boží lid během konzultačního procesu v diecézi, a které je příspěvkem k aktuálnímu synodálnímu procesu celé církve.

Účastníci

Členové tohoto synodálního setkání jsou odvislí od situace, ve které se diecéze nachází. Diecéze mohou upravit tyto směrnice podle počtu obyvatel, geografických vzdáleností, dostupných zdrojů, kultury lidí atd. V ideálním případě by mezi členy měli být:

- diecézní biskup, pomocní biskupové a diecézní koordinátor /koordinátoři/tým
- lidé, jejichž hlas často není odpovídajícím způsobem slyšet, jako ti, kdo zakusili chudobu, starší lidé, menšinové skupiny, izolované osoby, postižení, migranti, uprchlíci, domorodé komunity atd.
- představitelé laiků (muži, ženy, mladí lidé, jimž byly církví svěřeny různé služby, a diecézní subjekty)
- ostatní laici (muži, ženy a mladí lidé pozvaní z farností a jiných církevních organizací)
- kněžstvo (diecézní kněží, řeholní kněží, jáhni atd.)
- členové společností zasvěceného života a společností apoštolského života (při zohlednění různorodosti charismat) a členové vedení institucí apoštolského a charitního díla
- zainteresovaní delegáti z ekumeny a jiných náboženských subjektů (a další, kdo možná nejsou katolíky, ale kdo mohou přispět názory užitečnými pro církve)
- lidé se zvláštními schopnostmi potřebnými pro zorganizování setkání, včetně osob napomáhajících jejich průběhu a pastoračních nebo teologických odborníků v oblasti ekleziologie.

Program a forma diecézního předsynodního setkání

V rámci programu tohoto setkání by se měla oslavit dosud uskutečněná synodální cesta v dané diecézi, uvažovat nad zpětnou vazbou z konzultačního procesu, který proběhl napříč diecézí, a přistoupit k vypracování diecézního shrnutí, které prezentuje plody naslouchání a rozlišování Božího lidu v diecézi. Toto diecézní shrnutí bude příspěvkem diecéze zaslaným biskupské konferenci.

Forma tohoto setkání by měla být stanovena na základě úsudku biskupa a diecézního koordinátora /týmu, aby se v kontextu dané diecéze co nejefektivněji usilovalo o dosažení

výše zmíněných cílů. (Ohledně dalších doporučení a zdrojů se podívejte na webové stránky synody.) Velice se doporučuje, aby diecézní fáze byla završena liturgickou slavností, kterou se vzdá díky Bohu za to, co se dosud uskutečnilo, a při které budou přítomní prosit o vedení Ducha Svatého na další cestě. Je na úvaze každé diecéze, jak do programu začlení další aspekty setkání. Diecézní koordinátor/koordinátoři by měli být zodpovědní za shromáždění všech zpětných vazeb vzešlých z konzultačního procesu uskutečněného po celé diecézi. Zpětná vazba by mohla být prezentována účastníkům tohoto setkání, které završuje diecézní fázi.

Možnost synodálních setkání on-line formou nebo hybridních synodálních setkání (e-synodální setkání)

Bude nutné nebo užitečné se připravit na eventuální on-line nebo hybridní setkání, a to pro místní konzultační setkání, nebo pro diecézní slavnost, která završí proces uskutečněný napříč diecézí. On-line setkání nebo kombinace setkání s fyzickou a on-line přítomností může být efektivní možností, zejména uprostřed pandemie covid-19. Zvláště by se mělo dbát na to, aby se tato on-line nebo hybridní setkání konala v duchu modlitby, společenství a pozorného naslouchání jeden druhému a Duchu Svatému. Osoby napomáhající synodálnímu procesu nebo moderátoři by měli zajistit, aby všichni účastníci mohli prezentovat své příspěvky a aby je bylo slyšet, včetně těch, kdo chovají nevoli k moderním technologiím nebo nejsou v této oblasti zdatní.

Role mladých lidí v on-line nebo hybridních setkáních (e-synodální setkání)

Vybízíme diecéze, aby do plánování a realizace těchto e-synodálních setkání zapojily mladé lidi, a tak objevily kreativní cesty, jak je učinit dostupnými a uživatelsky příjemnými všem účastníkům, a aby zároveň měly na paměti odlišné potřeby různých věkových skupin.

Nástroje jako sociální média, virtuální platformy a interaktivní technologie by mohly být ve velké míře využity při oslovování více osob a shromažďování odpovědí, které by mohly být předány diecéznímu koordinátorovi /týmu. Mladí lidé mohou hrát klíčovou roli tím, že kreativním a efektivním způsobem přispějí k realizaci těchto snah.

Dodatek D

Příprava diecézního shrnutí

V diecézním shrnutí jsou prezentovány hlavní plody rozlišování celého Božího lidu napříč diecézí. Doporučuje se, aby byly zachyceny v písemném dokumentu čítajícím maximálně 10 stran. Jiné materiály jako obrázky, videa, příběhy, umělecké výtvary a osobní svědectví mohou být zaslány jako přílohy, pokud pomohou objasnit zkušenosti a vstupní informace účastníků.

Diecézní shrnutí by mělo reflektovat různorodost pohledů a vyjádřených názorů a mělo by věnovat zvláštní pozornost zkušenostem, jak pozitivním, tak negativním, kterých účastníci nabylí. Shrnutí má věrně zachycovat hlasy lidí a cokoli, co vyvstalo z jejich rozlišování a dialogu, spíše než obsahovat řadu zobecněných nebo doktrinálně správných tvrzení. Stanoviska, která si navzájem protiřečí, nesmí být opomenuta, ale mohou být akceptována a uvedena tak, jak jsou. Pohledy na danou věc by neměly být vylučovány prostě jen proto, že byly vysloveny menšinou účastníků. Perspektiva toho, co bychom mohli nazvat „zprávou menšiny“, může naopak někdy být prorockým svědectvím toho, co chce Bůh církvi sdělit.

Obsah shrnutí může být uspořádán podle následujících otázek, které předkládáme jako návrhy. Cílem je, aby různé plody, pohledy, radosti a výzvy vzešlé ze synodální zkušenosti a rozlišování mezi diecézami byly prezentovány vhodným způsobem:

- Co se týká konzultačního **procesu**, jaké hlavní kroky byly v diecézi učiněny? Jaké hlavní otázky byly kladeny? Co bylo učiněno ve prospěch toho, aby se zapojilo co největší množství účastníků a aby se oslovili ti, kteří žijí na okraji společnosti? Jaká část osob z diecéze se v průměru zapojila, a to jakýmkoli způsobem? Byly zde nějaké skupiny osob, jejichž zapojení bylo zvláště hodné pozornosti? Byly zde zvláštní skupiny osob, které se z jakéhokoli důvodu nezapojily?
- Co bylo na celé **zkušenosti** s konzultacemi nejdůležitější? Jaké zdary a nezdary nebo útěšné a bezútěšné okamžiky je doprovázely? Jaké tendence, stanoviska nebo pocity bylo možné zaznamenat? Jaká napětí či nesouhlasné postoje se objevily během procesu naslouchání? Jaká témata nebo záležitosti byly živnou půdou pro různost názorů? Celkově, jaké plody Duch Svatý podnítil touto zkušeností?
- Pokud jde o **zpětné vazby** z místních setkání, co bylo zvláště důležité, překvapující nebo nečekané? Jaké nové perspektivy nebo nové horizonty se otevřely? Jaké

jednotlivé příběhy nebo zkušenosti z reálného života posunuly věci obzvláště vpřed a proč? Jaká stanoviska se zdají, že mají velký ohlas? Jaká stanoviska byla zmiňována méně, ale jsou zajímavá a hodná pozornosti?

- Celkově, co vnukl Duch Svatý společenství, aby vidělo ve věci **současné** synodální **reality** v dané místní církvi, včetně aktuálních světlých i stinných stránek? Co museli účastníci říci o oblastech, v nichž církev potřebuje uzdravení a obrácení, a to v jejím duchovním životě, kultuře, postojích, strukturách, pastorači, vztazích a misijním přesahu?
- Jakými způsoby Duch Svatý vybízí místní církve, aby **rostla** v synodalitě? Jaké sny, přání a touhy účastníci vyslovili ohledně církve? K jakým krokům se diecéze na základě zpětné vazby účastníků cítí být volána, aby se stala synodální? Jaké jsou v případě naší diecéze další kroky na cestě synodality, ve společenství s celou církví?
- Jaký kulturní obraz/y vyjadřuje/vyjadřují naši zkušenost se synodalitou?

Doporučuje se, aby shrnutí připravil malý tým osob spíše než početné shromáždění. Tento tým bude plnit svůj úkol ve spolupráci s diecézním biskupem a diecézním koordinátorem/diecézními koordinátory. Dotyční by měli všechny návrhy číst v duchu modlitby. Samotná setkání týmu by měla být synodální a měla by být naplněna duchovním rozlišováním a členové týmu by zároveň měli naslouchat živému hlasu Božího lidu napříč diecézí pod vedením Ducha Svatého.

Každá diecéze si může zvolit, zda připraví diecézní shrnutí před diecézním předsynodním setkáním nebo po něm, toto ovšem za podmínky, že plody tohoto setkání budou též začleněny do diecézní syntézy. Každý by měl pocítit, jak je to jen možné, že jeho hlas je v syntéze zastoupen. V duchu příkladné transparentnosti bude možné všechny obeznámit jak s členy týmu, který bude shrnutí připravovat, tak s procesem, kterým budou zpětné vazby sumarizovány. Velice se doporučuje, aby shrnutí bylo uveřejněno, jakmile bude hotov jeho návrh, a to jako průběžný kámen při putování diecéze cestou synodality. Božímu lidu, jak je to jen možné, lze dát příležitost, aby revidoval obsah diecézního shrnutí a reagoval na něj předtím, než bude diecézní shrnutí oficiálně odesláno biskupské konferenci.